Cena 60 gr. Цана 60 гр.

Ніва

NIWA
Organ Z.G. Białoruskiego
Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego

Орган
ГП Беларускага
грамадска-культурнага таварыства

№ 2 (150) БЕЛАСТОК, 11 СТУДЗЕНЯ 1959 года ГОД IV

Распачалася касмічная эра

2 студзеня 1959 года ў СССР ажыццёўлены запуск касмічнай ракеты ў напрамку Месяца. Многаступенчатая касмічная ракета па заданай праграме вышла на траекторыю руху ў напрамку Месяца.

Як паведамляе ТАСС, касмічная ракета вышла ўжо на сваю арбіту вакол Сонца.

Запуск савецкай касмічнай ракеты, як паведамляе міжнародны друк, электрызаваў ЗША, Англію, Канаду, Германію, Францыю і іншыя краіны. Радыё і тэлебачанне рэгулярна паведамляюць сваіх слухачоў аб лёсе ракеты.

Вось што піша замежны друк:

« Гэта ізноў рускія зрабілі» — Амерыка паўтарае гэтыя словы ўжо каторы раз ў апошнія, ашаламляючыя гады.

Гэтая крылатая тут фраза, заключае ў сабе глыбокі сэнс, яна заключае адно агульнае — бясспрэчнае прызнанне велічы подзвігу савецкага генія, перавагі савецкай навукі і тэхнікі.

Самая значная і найбольш уздзейнічаючая газета ЗША— «Н'ю-Йорк таймс» прысвячае тысячы слоў гэтаму, як яна піша «гістарычнаму подзвігу» Савецкага Саюза.

«Мы далучаем свае воплескі да воплескаў усяго свету ў сувязі з апошнім навуковым трыумфам, дасягнутым савецкімі вучонымі ў галіне ракетабудаўніцтва. Выслаць гэткі аграмадны груз з зямлі на сотні тысяч міль у касмічную прастору — гэта гістарычны подзвіг».

«Гэта — несумненна, велізарнае дасягненне ў касмічны век, — піша ў аглядзе газета «Н'ю-Йорк таймс», і яго псіхалагічны ўплыў на ўвесь свет будзе глыбокім».

«Ракета на мільёны год, — піша англійскі часопіс «Сандзі экспрэс». — Руская ракета аб вазе паўтары тоны мінула месяц і ўстанавілася на арбіце ў прасторы.

Газета «Абсервер» ў сваю чаргу піша: «Размеры ракеты і дакладнасць яе палёту зрабілі самае глыбокае ўражанне на вучоных Захаду. Ячы з вялікай нецярплівасцю чакаюць навуковых даных атрыманых ракетай.

Старшыня Вялікабрытанскага міжнароднага таварыства прафесар Шэпад заявіў: — Тое, што рускія прадэманстравалі цяпер, паказвае, што ракета, вядомая нам сёння, можа даставіць значную колькасць абсталяванняў на паверхню Месяца.

Сённяшняя ракета рускіх — гэта толькі пачатак. Рускія будуць будаваць цяпер значна магутнейшыя міжпланетныя караблі.

— «Ракета запушчана рускімі, — дадаў сакратар гэтага ж таварыства Картэр. — напэўна поўнасцю здольна даляцець з поўнымі прыборамі да Марса і Венеры».

Дэвіз сямігодкі

Ужо ў самым пачатку новага года па ўсяму свету маланкай пранеслася сенсацыя самага вялікага калібра — Савецкі Саюз выстраліў у кірунку Месяца касмічную ракету!

За гэтай весткай пайшлі наступныя. Савецкая касмічная ракета мінула Месяц і нясецца ў напрамку Сонца! Эйзенхаўэр віншуе савецкіх вучоных!

Першыя старонкі газет усяго свету запоўніліся паведамленнямі аб палёце ракеты, выступленнямі навукоўцаў і палітычных дзеячоў, якія аднагалосна ацэньваюць запуск ракеты як эпахальнае дасягненне Савецкага Саюза.

Дагэтуль міжпланетныя палёты адносіліся да галіны чалавечых мар. Амерыканскія вучоныя некалькі разоў спрабавалі наблізіцца да месяца, але гэтыя спробы канчаліся фіяскам.

І вось 2 студзеня 1959 года адарваўся ад Зямлі першы твор чалавечага розуму і рук і накіраваўся да Сонца. Ад гэтага дня мары аб міжпланетных падарожжах набылі сваю канкрэтную форму. Перад чалавецтвам адкрыўся новы, нязведаны дагэтуль свет.

Той факт, што першай ў міжпланетную прастору ўзайшла савецкая навука, напаўняе нас радасцю і яшчэ раз гаворыць аб неабмежаваных магчымасцях сацыялістычнай сістэмы, якую ўзначальвае Савецкі Саюз.

Новае знамянальнае дасягненне Савецкага Саюза радуе нас яшчэ і таму, што яно можа выдатна прычыніцца да паслаблення міжнароднага напружання і тым самым да ўмацавання сіл міру.

Пасля запуску савецкай міжпланетнай ракеты славутая амерыканская палітыка з пазіцыі сілы з'яўляецца смешнай пародыяй.

Урэшце савецкая касмічная ракета з'яўляецца як бы дэвізам сямігадовага плана, у які ўступае Савецкі Саюз. Гэты дэвіз сам за сябе сведчыць. Ён дае найлепшую гарантыю, што велізарны план далейшага развіцця Краіны Саветаў мае салідныя фундаменты

Польская дэлегацыя аб пабыўцы ў СССР

У мінулым тыдні пабывала ў СССР дэлегацыя Таварыства польска - савецкай дружбы.

Вось аб чым расказаў прадстаўніку ПАП кіраўнік гэтай дэлегацыі — Чэслаў Выцэх:

— Пабыўка наша ў СССР была вельмі карыснай. Мэтай паездкі нашай дэлегацыі была справа падпісання дагавору аб супрацоўніцтве ў 1959 годзе паміж Таварыствам польска - савецкай дружбы і Таварыствам савецка - польскай дружбы ў Маскве.

Як вынікае з падпісанага дагавору ў 1959 г. будзе значна пашыраны культурны абмен паміж нашай краінай і СССР.

Дагавор прадугледжвае пашырэнне абмену мастацкімі калектывамі, пашырэнне прыгранічнага абмену турыстыкі, кантактаў паміж паасобнымі ваяводствамі і гарадамі, а таксама паміж установамі, фабрыкамі, і абмен спецыялістамі, якія будуць інфармаваць аб дасягненнях у навуцы і працы ў розных галінах гаспадарчага і культурнага жыцця, абедзвюх краін. Прадугледжаны таксама абмен часопісамі і кніжкамі, грампласцінкамі, кінафільмамі і г. д.

Госці з Беларусі

У сувязі з 40-ой гадавінай КПП Беласточчыну наведалі старыя дзеячы з Беларусі.

У склад дэлегацыі ўзаходзілі: Тодар Пірышко — б. сакратар Краёвага сакратарыята ЦК КПЗБ, Іван Сяменнікаў — б. член заграннічнага сакратарыята ЦК КПЗБ, Меяр Зыльбер - Жукоўскі — б. выя сакратары КПЗБ, Рафаіл Сержант — камуніст, які адсядзеў 14 год у санацыйных турмах, Піліп Пестрак — вядомы беларускі пісьменнік і б. член «Грамады», Лейзар Шайкоўскі — б. сакратар гродзенскай акругі КПЗБ.

Госці з Беларусі пабывалі ў Гайнаўцы, Бельску, Беластоку, дзе сустрэліся з партыйнымі актывістамі і дзеячамі КПЗБ і «Грамады».

Сустрэча ў ГП БГ-КТ. Гутарыць тав. Бялецкая з Беластока з дзеячамі КПЗБ з Гродна.

Піліп Пестрак — беларускі пісьменнік у час сустрэчы ў ГП БГ-КТ.
фота — І. Рыбінскі

арганізатар і кіраўнік падпольных друкарняў ЦК КПЗБ, Янка Малец — член сакратарыята ЦК КСМЗБ, Якуб Місько — б. вядомы маладзёжны дзеяч, Вера Валеўко — сакратар пінскай акругі КПЗБ, Барыс Шашнеўскі і Захар Паплаўскі — б. акруго-

Вельмі цёплая сустрэча адбылася 2 студзеня у Галоўным Праўленні БГ-КТ у Беластоку, дзе Прэзідыум ГП БГКТ наладзіў прыём у гонар гасцей з Беларусі.

На 40-годдзя БССР

Урачысты канцэрт у Варшаве

З выпадку 40-ой гадавіны Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі 3 студзеня г. г. ў кангрэсзале Палаца культуры і навукі ў Варшаве адбыўся ўрачысты канцэрт. На канцэрт прыбылі члены палітбюро ЦК ПАРП — Ю. Цыранкевіч, Ежы Мараўскі і Адам Рапацкі, намеснік старшыні Рады міністраў — Пётр Ярашэвіч, члены прэзідыума Галоўнага Праўлення Таварыства польска-савецкай дружбы з намеснікам старшыні Галоўнага Праўлення Мечыславам Вангроўскім і прадстаўнікі грамадскасці сталіцы.

На канцэрце прысутнічалі таксама: пасол СССР у Польшчы — Пётр Абрасімаў, шэфы і члены дыпламатычных прадстаўнікоў сацыялістычных дзяржаў. Прыбыла таксама дэлегацыя былых дзеячоў Камуністычнай партыі Заходняй Беларусі, якія наведалі Польшчу ў сувязі з 40-годдзем КПП.

Перад канцэртам выступіў прафесар др. Генрых Яблонскі з прамовай аб 40-годдзі Беларускай ССР. Ён сказаў аб векавых традыцыях дружбы польскага і беларускага народаў, аб многіх супольных элементах у мове і культуры гэтых народаў. Праф. Г. Яблонскі асабліва моцна падкрэсліў садружнасць ідэалаў грамадства, якая вызначала аднолькавы шлях развіцця абодвух народаў.

У слове аб багатым гістарычным мінулым нашых краін праф. Яблонскі ўспомніў аб супольнай барацьбе польскага і беларускага насельніцтва супроць прыгнёту польскіх магнатаў і царызма.

Далей праф. Яблонскі гаварыў аб хуткім развіцці Беларускай ССР за 40 год савецкай улады.

Сказаныя лічбы і параўнанні паказалі слаўную дарогу, якую прайшоў беларускі народ, нягледзячы на адсталасць краіны ў дарэвалюцыйны перыяд і грабежніцкае нашэсце гітлераўскіх акупантаў у часе другой сусветнай вайны.

Сёння ўсе галіны гаспадаркі і культуры Беларускай ССР развіваюцца дзякуючы вялікім пераменам і салідарнасці ўсіх народаў, якія пражываюць у Саюзе Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік. Выступленне праф Яблонскага прысутныя ўспрынялі сардэчнымі апладысментамі.

Ва ўрачыстым канцэрце, які пасля адбыўся, прымалі ўдзел: аркестр Польскага Радыё, пад дырыж. Стэфана Рахоня Польскі калектыў песні і танца пад кіраўніцтвам Е. Паплінскага і перадавыя артысты варшаўскіх сцэн — Марыя Фольтын, Уладзіслаў Сужынскі, Францішак Арно, Леапольд Навасад, Ігар Іванаў, Эмануіла Кернікуўна, Ежы Петрашкевіч і Віктар Мілеўскі.

Уласныя пераклады варшаў беларускіх паэтаў чытаў Station Станіслаў Рычард Дабравольскі.

Канцэрт закончыўся харэаграфічным мантажом «Кракоўскае вяселле» у выкананні Польскага танцавальнага калектыву.

Вялікае свята беларускага народа

Урачыстае пасяджэнне Вярхоўнага Савета БССР і ЦК КП Беларусі

З усіх бакоў неабсяжнай Савецкай краіны, як паведамляе «Праўда», сабраліся — 3 студзеня г. г. у тэатры оперы і балету ў Мінску — прадстаўнікі 14 братніх рэспублік, каб разам з працоўнымі Беларусі адзначыць гэтае вялікае здарэнне ў жыцці беларускага народа.

Надоўга да адкрыцця ўрачыстага пасяджэння файе тэатра запоўнілі дэпутаты Вярхоўных Саветаў СССР і БССР, госці з саюзных рэспублік і абласцей Беларусі, старыя бальшавікі, перадавікі прамысловасці і сельскай гаспадаркі, дзеячы навукі і культуры.

11 гадзін раніцы. У прэзідыуме урачыстага пасяджэння з'яўляюцца член Прэзідыума ЦК КПСС, Першы сакратар ЦК КПСС і Старшыня Савета Міністраў СССР Н. С. Хрушчоў, кандыдат у члены Прэзідыума ЦК КПСС, першы сакратар ЦК КП Беларусі К. Т. Мазураў, кіраўнік расійскай дэлегацыі кандыдат у члены Прэзідыума ЦК КПСС, Старшыня Савета Міністраў РСФСР Д. С. Палянскі, кіраўнік украінскай дэлегацыі кандыдат у члены Прэзідыума ЦК КПСС, Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Савета УССР Д. С. Каратчэнка, кіраўнік латвійскай дэлегацыі кандыдат у члены Прэзідыума ЦК КПСС, першы сакратар ЦК Кампартыі Латвіі Я. Э. Калнберзін, а таксама кіраўнікі дэлегацый іншых саюзных рэспублік, старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР В. І. Казлоў, старшыня Савета Міністраў Беларускай ССР Н. Е. Аўхімовіч, сакратар ЦК КП Беларусі Т. Я. Кісялёў, Ф. А. Сурганаў, Т. С. Гарбуноў, Д. Ф. Філімонаў, перадавікі прамысловасці і сельскай гаспадаркі, дзеячы навукі і культуры.

Дэпутаты і члены ЦК Кампартыі Беларусі і госці бурнай авацыяй спатыкаюць з'явіўшагася ў Прэзідыуме Н. С. Хрушчова.

К. Т. Мазураў кароткай уступнай прамовай адкрывае ўрачыстае пасяджэнне Вярхоўнага Савета БССР і ЦК Кампартыі Беларусі. Аркестр выконвае гімны Савецкага Саюза і Беларускай ССР. Бурнай авацыяй была сустрэта прапанова выбраць ганаровы прэзідыум урачыстага пасяджэння ў складзе Прэзідыума ЦК КПСС.

Затым старшынствуючы на пасяджэнні — Старшыня Вярхоўнага Савета БССР, сакратар ЦК КП Беларусі Т. С. Гарбуноў даў слова намесніку старшыні Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР, старшыні Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР В. І. Казлову для зачытання ўказа Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР аб узнагароджанні Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі ордэнам Леніна.

Пад скляпеннем тэатра ізноў выбухае бурная авацыя, калі Першы сакратар ЦК КПСС і Старшыня Савета Міністраў СССР Н. С. Хрушчоў уручае ордэн, які прымаюць т. т. Мазураў, Казлоў і Аўхімовіч. Н. С. Хрушчоў горача абдымае і цалуе прадстаўнікоў беларускага народа.

Электразваршчык Мінскага трактарнага завода Н. Т. Антонік, старшыня калгаса «Рассвет» К. П. Арлоўскі і доктар Магілёўскай бальніцы З. А. Шынкевіч выносяць на авансцэну дзяржаўны сцяг Беларускай ССР. Таварыш Мазураў прымацоўвае да яго другі ордэн Леніна.

Слова для даклада «40 год Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі і Камуністычнай партыі Беларусі» дадзена кандыдату ў члены Прэзідыума ЦК КПСС, першаму сакратару ЦК КП Беларусі К. Т. Мазураву.

Пасля даклада слова даецца Н. С. Хрушчову. Дэпутаты, члены ЦК КП Беларусі, госці — усе прысутныя на пасяджэнні магутнай авацыяй сустракаюць Нікіту Сяргеевіча Хрушчова. Яго прамова была заслухана з вялікай уважнасцю і часта перарывана бурнымі, працяглымі апладысментамі.

Магутным гімнам адзінству і братняй дружбе народаў Савецкага Саюза прагучэлі выступленні дарагіх гасцей з братніх рэспублік.

На заканчэнне пасяджэння з кароткай прамовай выступіў К. Т. Мазураў. Ад імя Цэнтральнага Камітэта Кампартыі Беларусі, Вярхоўнага Савета і Савета Міністраў рэспублікі ён выразіў глыбокую падзяку Н. С. Хрушчову за добрыя пажаданні, выказаныя ў адрас беларускага народа, і запэўніў партыю і ўрад, што беларускі народ і далей будзе няспынна змагацца за ажыццяўленне камуністычнага будаўніцтва. К. Т. Мазураў выразіў глыбокую падзяку і ўдзячнасць прадстаўнікам братніх рэспублік за іх пажаданні і цёплыя прывітанні.

Н. С. Хрушчоў выступае на мітынгу працоўных у Мінску, прысвечаным 40-годдзю ўтварэння Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі.

фота — ЦАФ

З вялікім ажыўленнем удзельнікі пасяджэння ўспрынялі тэкст прывітальнага ліста Цэнтральнаму Камітэту КПСС, Прэзідыуму Вярхоўнага Савета СССР і Савету Міністраў СССР.

Пасяджэнне аб'яўляецца закрытым. Усе ўстаюць і спяваюць партыйны гімн — «Інтэрнацыянал».

Вечарам у Беларускім дзяржаўным ордэна Леніна тэатры оперы і балету адбыўся вялікі канцэрт. На канцэрце прысутнічалі Н. С. Хрушчоў, К. Т. Мазураў, Д. С. Палянскі, Д. С. Каротчанка, Я. Е. Калнберзін, кіраўнікі кампартыі і ўрада Беларускай ССР, кіраўнікі дэлегацый братніх рэспублік.

А. ЗЕНЧАНКА

Дырэктывы XII Пленума ЦК ПАРП

Інвестыцыі і будаўніцтва

Пяцігадовы план развіцця народнай гаспадаркі краіны прадугледжвае буйнае будаўніцтва ў галіне прамысловасці, транспарту, камунальнай гаспадаркі і іншых галін гаспадаркі. Гэта патрабуе велізарнага ўкладу ў будаўніцтва грашовага капіталу. Неабходна будзе ў 1961 — 1965 гадах выдаць на будаўніцтва каля 492 мільярдаў злотых (улічваючы цэны 1958 года), гэта значыць каля 155 мільярдаў злотых больш чым на працягу бягучай пяцігодкі.

Асабліва буйнае будаўніцтва будзе адбывацца ў вугальнай прамысловасці. Неабходна будзе закончыць будаўніцтва ўжо пачатых шасці шахтаў і прыступіць да будаўніцтва сямі новых вялікіх глыбінных вугальных шахтаў. Акрамя гэтых вялікіх шахтаў, будзе пабудаван цэлы рад іншых, больш дробных. Гэта дазволіць павялічыць здабычу каменнага вугалю ў 1965 годзе на 16,5 мільёна тон у параўнанні з 1958 годам.

На працягу 1961 — 1965 гадоў будзе пабудаваны цэлы рад электрастанцый, напрыклад, у раёне Турава, у раёне Конін — Понтнаў — Турак, у каскадзе Ніжняй Віслы і інш. Гэта дазволіць атрымаць у 1965 годзе 41,5 мільярда кілават-гадзін электраэнергіі, а тым самым перавесці цэлы рад галін народнай гаспадаркі на выкарыстанне электраэнергіі замест каменнага вугалю. Гэта дазволіць таксама значна хутчэй замяніць паравозы электравозамі.

У дырэктывах новага пяцігадовага плана ўказаны цэлы рад лічбаў, характарызуючых тэмпы развіцця здабычы неабходнай для народнай гаспадаркі сыравіны, як нафта, медзь, сера і інш. Здабыча сыравіны неабходна па той простай прычыне, што гэта дазволіць падзешавіць вытворчасць тых ці іншых тавараў, а таксама забяспечыць бесперабойную работу заводаў і фабрык.

Вялізныя інвестыцыі на працягу 1961—1965 гадоў дазволяць павялічыць тэмпы прамысловага і культурна - сацыяльнага будаўніцтва ў такой ступені, што не застанецца раёнаў краіны, дзе б штонебудзь не будавалася, аднак будаўніцтва павінна быць падначалена пэўным заканамернасцям.

Перш за ўсё павінна быць яно падначалена выкарыстанню натуральных багаццяў. Тыя ці іншыя прамысловыя аб'екты неабходна перш за ўсё будаваць там, дзе ёсць сыравіна. Не можа быць так, каб неабходна было прывозіць сыравіну з-за сотняў кіламетраў. Аднак трэба ўлічваць таксама іншую заканамернасць у размяшчэнні прамысловасці. Неабходна будаваць новыя прамысловыя аб'екты там, дзе ёсць рабочая сіла. Гэта дазволіць выкарыстаць існуючую рабочую сілу, удзешавіць працэс вытворчасці, а таксама паменшыць перасяленне людзей у пошуках працы. Акрамя ўсяго сказанага, у дырэктывах ЦК ПАРП гаворыцца таксама аб тым, што неабходна ўзмоцніць прамысловае будаўніцтва ў адсталых яшчэ ў гэтых адносінах раёнах краіны.

Такім чынам, пытанне новых інвестыцый і размяшчэння новых прамысловых аб'ектаў павінна быць прадумана. Ад гэтага залежыць рэалізацыя новага пяцігадовага плана, а таксама жыццёвы ўзровень многіх тысяч людзей.

(Працяг будзе). У. Л.

Заслужаны канец

1 студзеня 1959 года на аэрадроме горада Сьюдад-Грухільо (Дамініканская рэспубліка) прызямліўся самалёт з Кубы. На бетонную дарожку па трапу спусціліся 40 пасажыраў — шайка палітычных бандытаў, якія на працягу многіх гадоў мучыла народ Кубы. Выляцелі, як корак з бутэлькі, пад націскам народнага гневу. Кучку беглякоў узначальваў не хто іншы, як дыктатар Фульхенсіо Бацыста.

І так збылося! Народнае паўстанне вымела рэжым амерыканскай марыянеткі. Увесь сусветны друк перапоўнены весткамі аб уцёках збанкрутаванага дыктатара, хоць у гэтай падзеі няма нічога сенсацыйнага. Інакш і быць не магло: гэта заканамерны фінал кар'еры самазванца, душыўшага свабоду і правы кубанскага народа.

Бягучы, Бацыста яшчэ спрабаваў манеўраваць. Перад вылятам ён перадказаў уладу вайсковай хунце, узначальваемай генералам Эўлохіо Канцільо. Часовым прэзідэнтам ён вызначыў члена Вярхоўнага суда Карлоса Педра.

Але паўстанцы не для таго пралівалі кроў, каб затрымацца на паўдарогі. Іх не ашукалі спробы хунты захапіць уладу.

«Пермога рэвалюцыі павінна быць поўнай» — заявіў кіраўнік паўстанцаў Фідэль Кастра.

Пакінутая Бацыстам вайсковая хунта на працягу некалькіх гадзін страціла ўсякую ўладу. Члены яе разбегліся хто куды.

— Мы намераны сфармаваць сапраўдны рэпрэзентацыйны дэмакратычны ўрад, — заявіў Кастро карэспандэнтам. Паўстанцы абвясцілі новы ўрад на чале з часовым прэзідэнтам Мануэлям Уруція. Уруція вызначыў д-ра Фідэля Кастро галоўнакамандуючым узброенымі сіламі Кубы. Адначасова М. Уруція сфарміраваў часовы ўрад.

Аб'яўлена праграма новага ўрада. У ёй прадугледжваецца аднаўленне ўсіх канстытуцыйных свабод, канфіскацыя тых зямельных угоддзяў, якія Бацыста раздаў сваім прыбліжаным, аднаўленне дзейнасці вышэйшых навучальных устаноў закрытых дыктатарам, распрацоўка праграмы індустрыялізацыі, паляпшэнне медыцынскага абслугоўвання і іншыя мерапрыемствы.

Як паведамляе друк, арыштаваны генерал Канцільо абвінавачваецца ў тым, што ён пазволіў Бацысце і іншым бандытам уцячы з краіны, заграбіўшы аграмадныя дзяржаўныя каштоўнасці. Адзін толькі Бацыста перавёў у іншаземныя банкі на свой конт 200 мільёнаў долараў.

Сапраўды маланкава закончылася кар'ера гэтага палітычнага махляра. Не памаглі Бацысце ні англійская зброя, ні амерыканскія ваенныя прылады, якія ў таямніцы дастаўляліся яму праз Дамініканскую рэспубліку і Нікарагуа. Народ паклажыў канец кар'еры гандляра бацькаўшчынай.

Заслужаны канец! ХВЕДАР АСІПЧ

Стварэнне і развіццё беларускай дзяржаўнасці 1)

С. П. МАРГУНСКІ

Першыя крокі

Першага студзеня 1959 г. споўнілася саракавая гадавіна з дня ўтварэння Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі.

Да Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі беларускі народ на працягу ўсёй гісторыі не меў сваёй дзяржаўнасці. Беларусь з'ўлялася адной з адсталых акраін царскай імперыі. Рэакцыйная палітыка, якую праводзіў царызм у адносінах да нацыянальных меншасцей, штучна тармазіла развіццё вытворчых сіл Беларусі, рабіла яе адсталай, ператварала ў аграрны дадатак развітых у прамысловых адносінах цэнтральных раёнаў Расіі.

Самадзяржаўны ўрад свядома сеяў варожасць паміж шматлікімі нацыянальнасцямі Расіі, нацкоўваў адну нацыю на другую, культываваў ваінствуючы нацыяналізм і шавінізм. Такая нацыяналістычная палітыка царызма ставіла сваёй мэтай забіць сярод нярускіх нацыянальнасцей зародкі ўсякай дзяржаўнасці, калечыць іх культуру, сціскаць мову, трымаць у цемры і, нарэшце, па магчымасці русіфікаваць іх.

У лютым 1917 года ў Расіі перамагла буржуазна - дэмакратычная рэвалюцыя, у выніку якой царызм быў звергнуты. Была ўстаноўлена ўлада буржуазнага Часовага ўрада. Рабочыя і сяляне дабіваліся міру, зямлі і свабоды. Але Часовы ўрад, імперыялістычны па свайму паходжанню і характару і не думаў аб задавальненні гэтых патрабаванняў народа і працягваў палітыку царызма. Старая грубая форма нацыянальнага прыгнёту замянілася новай, больш далікатнай, але больш небяспечнай формай.

Толькі Вялікая Кастрычніцкая сацыялістычная рэвалюцыя зняла з беларускага народа тыя крывавыя ланцугі, у якія ён быў закаван у мінулым. Перамога Кастрычніка ўнесла карэнныя змены ў гістарычны лёс беларускага народа, як і ўсіх народаў Расіі.

Сацыялістычная рэвалюцыя, якая пачалася ў Петраградзе, з першых жа дзён стала распасціраціца па ўсёй краіне. Савецкая ўлада ў Беларусі ўстанаўлівалася аднačасова з перамогай сацыялістычнай рэвалюцыі ў Петраградзе, Маскве і іншых прамысловых цэнтрах Расіі.

25 кастрычніка 1917 года Мінскі Савет абвясціў аб узяцці ўсёй улады ў свае рукі, і да 12 лістапада рэвалюцыйны пераварот быў канчаткова закончаны. Аднačасова з Мінскам рэвалюцыйны пераварот адбываўся ў Віцебску, Гомелі, Оршы і да канца лістапада 1917 года на ўсёй тэрыторыі Беларусі была ўстаноўлена савецкая ўлада.

Умацаванне савецкай улады ў Беларусі адбывалася ў жорсткай барацьбе з меншавікамі, эсэрамі, бундаўцамі і беларускімі буржуазнымі нацыяналістамі, якія арганізоўвалі розныя змовы. Гэтая барацьба пад кіраўніцтвам бальшавікоў закончылася перамогай пралетарыяту і бяднейшага сялянства.

Былі разбіты контррэвалюцыйныя цэнтры ў Мінску «Камітэт ратавання рэвалюцыі» і інш., якія рыхтаваліся да ўзброенага выступлення.

Была раскрыта контррэвалюцыйная група «Парадак» у Гомелі, якая складалася з рэакцыйных афіцэраў і рыхтавалася да захопу ўлады. Сумесна быў раскрыты і разбіты контррэвалюцыйны цэнтр у Магілёве, Стаўка і іншыя контррэвалюцыйныя арганізацыі.

У другой палове лістапада 1917 г. у Мінску адбыліся тры з'езды: абласны з'езд Саветаў рабочых і сялянскіх дэпутатаў, з'езд франтавых салдацкіх арганізацый і з'езд сялянскіх дэпутатаў Мінскай і Віленскай губерань.

З'езды аднадушна прызналі неабходнасць арганізаванага аб'яднання Саветаў рабочых і салдацкіх дэпутатаў з Саветамі сялянскіх дэпутатаў Заходняй вобласці, як вышэйшага органа ўлады на яе тэрыторыі, і выбралі сваіх прадстаўнікоў у выканком Абласнога Савета. З'езд рабочых і салдацкіх дэпутатаў і з'езд сялянскіх дэпутатаў выбралі па 35 членаў выканкома, франтавы з'езд — 100.

26 лістапада быў створан абласны выканаўчы камітэт Заходняй вобласці і фронта (Аблвыканкомзах). Да Аблвыканкомзаха перайшла ўся ўлада на тэрыторыі Мінскай, Магілёўскай, Віцебскай, часткі Смаленскай і часткі Віцебскай губерань.

Аб'яднанне гэтых губерань у адну вобласць і стварэнне адзінага абласнога органа ўлады ў перыяд, калі вялася цяжкая барацьба з сіламі контррэвалюцыі, мела велізарнае палітычнае значэнне. Гэта аб'яднанне было абумоўлена агульнасцю эканомікі названых губерань і нацыянальнай агульнасцю, пражываючага на іх тэрыторыі насельніцтва, большасць якога складалі беларускія і часткова літоўскія рабочыя і сяляне

Такім чынам, на трох з'ездах воляй рабочых і працоўных сялян была пацверджана неабходнасць утварэння Заходняй вобласці з кіруючым адміністратыўным цэнтрам у Мінску.

Пленум Абласнога выканаўчага камітэта прыняў палажэнне аб выканаўчым камітэце, яго прэзідыуме і Савеце Народных Камісараў вобласці. Прававыя ўзаемаадносіны паміж імі былі падрабязна рэгламентаваны гэтым палажэннем. Згодна з палажэннем Абласны выканком з'яўляўся вышэйшым органам улады на тэрыторыі Заходняй вобласці і фронта Хаця Аблвыканкомзаху былі падначалены выканкомы губерань, якія ўваходзілі ў склад Заходняй вобласці, яго прававое становішча і кампетэнцыя нічым не адрозніваліся ад прававога становішча і кампетэнцыі іншых губернскіх выканкомаў Расійскай рэспублікі.

Задачай абласнога цэнтра з'ўлялася арганізацыя Саветаў у вобласці і інструктыраванне іх, падтрымка сувязі з імі, правядзенне ў жыццё дэкрэтаў цэнтральных органаў улады, выданне дэкрэтаў і загадаў мясцовага характару, арганізацыя ўсяго гаспадарчага жыцця вобласці, дэмабілізацыя фронта і ўстаноў, звязаных з фронтам, задушэнне контррэвалюцыйных выступленняў і супрацьўлення эксплуататарскіх класаў.

На аснове пастанаўлення II франтавога з'езду ў склад уездных і валасных Саветаў сялянскіх і батрацкіх дэпутатаў уліваліся прадстаўнікі воінскіх арганізацый, а таксама прадстаўнікі прафсаюзаў (чыгуначнікаў, паштова-тэлеграфных служачых і інш.), калі такія былі ў даным раёне. Такія Саветы ў новым складзе станавіліся паўнамоцнымі органамі ўлады ў раёне сваёй дзейнасці.

З пабыўкі польскай дэлегацыі ў Беларусі

Калгаснікі Мінскага раёна ў доказ дружбы і любві да польскага народа падносяць У. Гамулцы хлеб-соль.

Весткі з БССР

Прамысловасць БССР датэрмінова выканала гадавы план

Працоўныя БССР у выніку шырока разгорнутага сацыялістычнага спаборніцтва за дастойную сустрэчу XXI з'езда КПСС і 40-годдзя БССР датэрмінова, к 20 снежня выканалі план 1958 года па выпуску валавой прадукцыі прамысловасці, а 24 снежня завяршылі выкананне гадавога плана вытворчасці большасці асноўных відаў прамысловай прадукцыі.

У параўнанні з мінулым годам аб'ём прамысловай вытворчасці павялічыцца больш чым на 10 працэнтаў.

Да канца года прамысловасць рэспублікі выпусціла прадукцыі на сотні мільёнаў рублёў звыш плана.

Прэ'мера белрускага балету „Падстаўная нявеста"

У беларускім дзяржаўным Вялікім тэатры оперы і балету адбылася прэм'ера беларускага балету Генрыха Вагнера «Падстаўная нявеста»

Спектакль апавядае пра жыццё простых людзей правінцыяльнага горада Заходняй Беларусі ў пачатку XX стагоддзя.

Сарод лётчыкаў — герояў беларус

Газеты ўсіх краін свету пісалі аб гераічным подзвігу савецкіх палярных лётчыкаў, якія выратавалі групу бельгійскіх даследчыкаў, самалёт якіх пацярпеў аварыю ў суровай Антарктыдзе.

Савецкі ўрад высока ўзнагародзіў адважны экіпаж. Ордэнам «Знак пашаны» быў узнагароджан, між іншым, перакладчык біёлаг Віктар Макушок.

Выхаваны ў адной з Мінскіх школ, 17-гадовым юнаком пайшоў дабравольцам на фронт. Па дарогах вайны прайшоў Віктар Макушок аж да Берліна.

Віктар Макушок пайшоў па следу свайго бацькі М. Е. Макушка — пакойнага прафесара Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта імя У. І. Леніна. Ён стаў біёлагам Слаўны калектыў Маскоўскага ўніверсітэта даў яму для гэтага ўсе неабходныя веды. Трэба адзначыць таксама, што Віктар Макушок яшчэ ў школьныя гады свабодна валодаў нямецкай, французскай і англійскай мовамі, вывучэнню якіх аддаваў увесь свой вольны час.

Будучы аспірантам Ленінградскага заалагічнага інстытута Акадэміі навук СССР В. Макушок адправіўся на Курыльскія астравы, каб сабраць матэрыял для сваёй дысертацыі. А ў канцы 1957 года ён быў ужо ў экспедыцыі даследчыкаў Антарктыды.

І вось цяпер, у канцы няўмернай цяжкай экспедыцыі ў Антарктыду, Віктар Макушок прыняў удзел у выратаванні бельгійскіх грамадзян, якім пагражала пагібель.

У выніку 5-дзённых пошукаў бельгійскія палярныя даследчыкі былі выратаваны.

Мінск будуецца

На цэнтральнай магістралі Мінска — праспекце Сталіна закончана будаўніцтва новай шасціпавярховай гасцініцы «Мінск». У ёй 250 камфартабельных нумароў, у якіх аднačасова могуць жыць больш чым 400 чалавек.

Будаўніцтва гасцініцы закончана на два гады раней тэрміну. 28 снежня яна прыняла першых жыхароў — гасцей з брацкіх рэспублік, якія прыехалі ў Мінск на святкаванне 40-годдзя Беларускай ССР (ап)

ЯНКА БРЫЛЬ.

Сэрца камуніста

Па-вясковаму няхітра, але надзейна збітая з тоўстых дошчак і пафарбаваная ў цёмначырвоны колер трыбуна стаяла на брукаванай плошчы, як і многа падобных — на плошчах многіх райцэнтраў і сельсавецкіх пасёлкаў. Натоўп перад трыбунай быў таксама звычайны: калгаснікі, рабочыя мясцовых прадпрыемстваў, інтэлігенцыя, хто малады—амаль усе аднолькава, па-гарадскому апрануты, усюды аднолькава мілая, неспакойная дзетвара... Толькі людзей сабралася больш, чым бывае ў любое іншае свята, нягледзячы на сцюдзёны снежаньскі дзень.

У цэнтры плошчы, за трыбунай, горда ўзвышаўся гранітны абеліск, у падножжы абкладзены мноствам яловых вянкоў, на ўстойліва сакавітай зеляніне якіх гарэлі, змагаліся з марозам жывыя кветкі. За абеліскам у строгім парадку сталі працавітыя грузавікі, легкавыя машыны калгасных старшыняў, гасцей з суседніх і далёкіх раёнаў, з вобласці і нават з Мінска.

Адкрываючы мітынг, духавы аркестр мясцовага калгаса зайграў дзяржаўны гімн. Многія сотні рук усхвалявалі паверхню натоўпу: ва ўрачыстым маўчанні абнажыліся лысіны, піянерскія чубчыкі, сівізна, чарнавалосыя, светлыя, русыя галовы мужнага чалавечага ўзросту.

Пасля вядучы абвясціў імя сакратара райкома і той, не накрываючы галавы, падыйшоў да мікрафона.

Можа, і дрэнна, што і ён, па прыкладу многіх, выняў з кішэні і разгарнуў лісты надоечы падрыхтаванай прамовы... А можа, гэта і добра?.. Цяжка сказаць, што ён перамог бы сваё хваляванне і так, без гэтых лісткоў, не зачапіўшыся за іх надзейныя, прадуманыя радкі.

— Дарагія таварышы! — пачаў ён звычайнай фразай і, нібы шчасліва адштурхнуўшыся ад яе, стаў глядзець паверх паперы, на сотні твараў і вачэй. — Дарагія сябры, працоўныя Любчанскага раёна! Сёння мы сабраліся сюды каб ушанаваць светлую памяць нашых братоў і сясцёр, партызанаў і воінаў, якія...

Так, гэты помнік з мясцовага граніту, зроблены ўмелымі рукамі мясцовых каменячосаў, пастаўлены тут на вечны ўспамін аб тых, чыёй крывёю акуплена жыццё іх сучаснікаў і нашчадкаў. Астанкі герояў перанесены сюды з брацкіх і адзінокіх магіл — лясных, надрэчных і прыдарожных. Імёны герояў, яшчэ жывыя ў памяці іх сяброў, будуць высечаны на мармуры, каб навечна застацца ў народнай памяці.

Гэта вядома ўсім, хто тут сёння сабраўся, аднак ён — сакратар райкома партыі, былы камісар аднаго з мясцовых партызанскіх атрадаў, высокі, крыху ссутулены і заўчасна пасівелы чалавек, — ён, гаворачы, вельмі прыкметна змагаўся з хваляваннем.

Пасля, пакуль выступалі іншыя — былыя партызаны, цяпер партыйныя і савецкія работнікі, старшыні і брыгадзіры калгасаў, радавыя калгаснікі і рабочыя, камсамольцы і піянеры — сакратар глядзеў на людзей, на Нёман, пакрыты несуцэльным лёдам, на аснежаную прастору лугоў, за якімі сінела Налібоцкая пушча... Глядзеў і думаў, што вось ён развітваецца зноў...

Помнік адкрылі заўчасна. Свята гэтае намячалася на май будучага года, калі будзе разбіты сквер, а на п'едэстале абеліска прымацавана дошка з імёнамі загінуўшых, спіс якіх пакуль што ляжыць у райкомаўскім сейфе. Ды вось збываецца тое, пра што даўно ўжо гаварылася: раён і сапраўды будзе ліквідаваны. І, вядома, раённыя таварышы вырашылі адкрыць помнік цяпер: «мы зрабілі, мы і адкрыем». Разам з тым гэтае свята (што, разумеецца, не запісана ў рашэнні) будзе падвойным: «адкрыем помнік і закрыем раён».

«Закрыццё» раёна адбылося ў новай, прасторнай чайной. Да стала, за якім сядзеў сакратар, падыходзілі чокнуцца і госці, былыя паплечнікі - партызаны, і свае, асабліва шумна і людна — старшыні і брыгадзіры калгасаў. «Залатыя хлопцы» ўпершыню далі волю пачуццям: развітваліся адны як са старэйшым таварышам, другія — як з бацькам, дзякавалі за добруюназуку, абяцалі вы-

(Працяг на стар. 6)

Уладзімір Грыц жыве ў Кентшыне

Весялей, цікавей жывецца, калі ты ведаеш, што аб табе хтосьці думае, клапоціцца.

Уладзімір Грыц адчувае гэтую радасць жыцця. Вос і сёння прышоў ён з цукровага завода, з начной змены, адчыніў дзверы сваёй хаты, і жонка Ірка, як заўсёды, прывітала яго мілай, ласкавай ўсмешкай, а 4-гадовы сынок з пяшчотным лепетам прыбег да бацькі на рукі.

Бацька памыўся і сеў есці снеданне, пастаўленае на стол клапатлівай жонкай. Паволі чэрпаў суп і глядзеў на дзіцё. Вочы яго радасна блішчэлі. Але раптам нахмурыўся. Нейкая нядобрая думка паглынула радасць.

- Што з табой? — звярнулася да яго жонка. Уладзімір палажыў лыжку і стаў закурваць.

— Ну, хутчэй, расказвай, што здарылася? — гаварыла жонка з дакорам.

— Нічога не здарылася, — адказаў муж. — Успомніў я пра сваю родную вёску. Нядаўна ў Новым Востраве 70-гадовы стары ўтапіўся таму, што над ім здзекваўся родны сын з нявесткай.

— Ну еш, еш хутчэй, бо ўсё пастыла, — з сумам сказала жонка. — А я буду збірацца на работу. Ужо палова восьмай.

Уладзімір стаў спяшаючыся есці, а усё ж кідаў па аднаму слову.

— Калі да нас прыдуць нашы бацькі, мы павінны ім даць адчуць, што мы сапраўды іх дзеці, што мы іх кахаем.

Жонка пайшла на работу, а Уладзімір апрануў сына і адвёз веласіпедам у «пшэдшколе».

Вяртаючыся дамоў спаткаўся з Каленікам з Дуброўскага павета, І, як заўсёды, пацякла гутарка аб справах свайго цукровага завода, аб рабочых на заводзе і г. д.

А рабочыя на заводзе — гэта палякі, украінцы і беларусы. Усе яны вельмі дружна жывуць паміж сабой і многія з іх выдатна працуюць.

Каленік і Грыц таксама залічваюцца на сваім заводзе да перадавых рабочых. Яны па закліку партыі аб загаспадараванні Заходніх зямель прыехалі сюды ў Кентшын (Ольштынскае ваяводства) і многа працавалі над пабудовай цукровага завода. Тут у Кентшыне абзавяліся сям'ёю, і сталі яны сталымі жыхарамі гэтага горада.

*

Ужо было пасля дзесяці, калі Уладзімір Грыц прышсў дамоў і лёг адпачываць. Яму не спалася. Успаміналіся яму бацькі, якім сам неаднойчы нямала дакучаў. Успаміналіся гады, калі ён пасвіў кароў і хадзіў у лапцях. Пасля ў яго ўзнікла думка — што і дзе рабіў бы ён, каб далей была панская Польшча? І зараз жа ў яго быў адказ на гэтае пытанне: напэўна, з братамі трэба было б дзяліцца вузкімі палоскамі, напэўна, жыў бы ў нястачы і галечы.

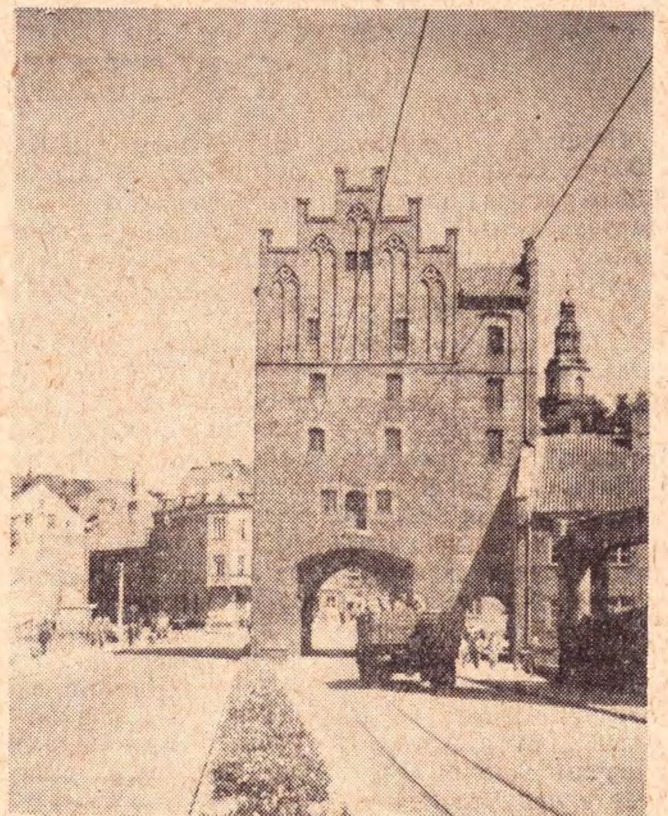
Аб такім жыцці, як сёння, не мог ён нават марыць. Не мог ніколі паверыць у тое, што будзе жыць у горадзе, што будзе хадзіць у такім прыгожым абутку і адзенні, што будзе мець такую прыгожую мэблю, а таксама, што яго дзіцё будзе так дагледжана і будзе мець столькі цацак. Радасць напаўняла яго душу. Ён шэптам прагаварыў: «Я шчаслівы чалавек».

Калі гадзіннік прабіў поўдзень, Уладзімір Грыц ужо не чуў. Ужо ён салодка спаў. Не чуў таксама, калі жонка прышла з працы дамоў і як яго сынок, ходзячы каля ложка, ціхутка шаптаў: «татусь».

Абудзіла яго гаманлівая суседка, якая прышла наведаць сям'ю Грыцаў. Яна таксама паходзіць з Беласточчыны (з Бельскага павета) і працуе ў адной з устаноў Кентшына.

За акном было ўжо цёмна і скавытаў снежанькі вецер. Уладзімір стаў рыхтавацца да працы. Калі прасвістала сірэна завода, ён ужо пачынаў працаваць. І, як заўсёды, працаваў сумленна, з пачуццём высокай адказнасці за свой участак працы. Грыц усведамляў тое, што і ён часткова вырашаў задачу агульнай працы, што яго плённая праца таксама прычыняецца да хутчэйшай пабудовы сацыялізма ў нашай краіне.

МІХАСЬ СВАЯК

На здымку: Ольштын. Высокая Брама, зв. таксама Старой Брамай — адна з трох існуючых калісьці ўязных брам у горад. Брама пабудавана больш-менш у XIV ст.

ЦАФ Фота — Бараноўскі.

Меліярацыйная суполка — фактар павышэння ўраджаю сенажацей

У 1953 годзе ў вёсцы Альмонты Беластоцкага павета арганізавалася меліярацыйная суполка, якая пастанавіла павялічыць ураджай сенажацей, а тым самым лепш развіваць жывёлагадоўлю. Цяпер гэтая суполка налічвае ўжо 182 членаў, займаючы 301 гектар сенажацей. У склад гэтай суполкі ўваходзяць члены з вёскі Грыневічы, Альмонты і Станіславова. На працягу свайго існавання суполка змеліяравала 180 гектараў сенажацей.

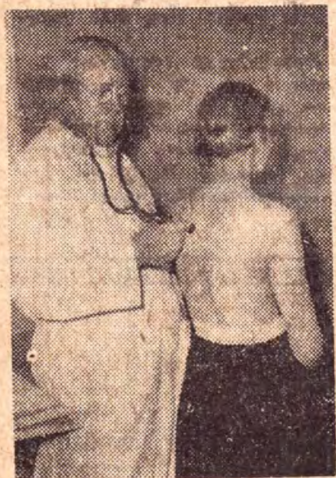
Старшыня суполкі Ст. Філіпчук заўважыў, што ў часе існавання суполкі і правядзення меліярацыі значна павысіўся ўраджай сена. Напрыклад, старшыня мае 0,5 гектара сенажаці, з якой да меліярацыі збіраў да 15 цэнтнераў сена, а цяпер мае плён з гэтай самай сенажаці да 40 цэнтнераў. Раней трымаў 1 каня і 1 карову, а цяпер мае 1 каня і 3 каровы, а таксама гадуе цялят.

Старшыня суполкі з'яўляецца высокапрактычным гаспадаром і за сваю добрую працу быў выбраны дэлегатам на З'езд перадавых старшынь меліярацыйных суполак у Варшаве, які адбыўся 1 снежня 1958 года.

Дзяржава наша дапамагае членам суполкі. У гэтым годзе (1959) члены атрымалі 60.000 злотых пазыкі, за якую купілі мінеральныя ўгнаенні і насенне траў.

В. МІРОН

У прыёмнай Фёдара Скепко

Фельчар Фёдар Скепко ў час працы ў прыёмным кабінеце медпункта ў Нарве.

У прыёмнай абсалютная цішыня. Чуваць толькі спакойнае дыханне хворай і час-адчасу словы: «Дыхайце глыбей, хвілінку — не дыхайце, кашляйце і г. д.».

Шэрыя, добрыя вочы ўважліва ўглядаюцца ў хворую. Пад уплывам цёплых слоў хворая асмельваецца і пачынае расказваць, калі стала хварэць, як і чым лячылася сама, што раілі суседзі ў вёсцы і як адважылася зайсці сюды першы раз.

Фельчар Фёдар Скепко добра разумеў хворую жанчыну. Колькі ж такіх, як яна, вылечыў ужо на працягу свайго працавітага жыцця. Сёння яму амаль 70 год.

Васемнаццаць год таму назад прыехаў у Нарву. У ваколіцы не было ніводнага лекара, толькі аж у Бельску, але Бельск ад Нарвы аддалены на 30 кіламетраў. Затое ж не адагнацца было ад плоймы знахарак і бабак. З імі і стаў змагацца Скепко. Адразу сяляне непрыхільна адносіліся да фельчара, але з цягам часу штораз больш адкрыта наведвалі яго парог.

Ішлі людзі з рознымі хваробамі. Лячыў усіх. Калі меў вольны час, браў сваю санітарную торбу, кій і ішоў у людзі. Ішоў у тыя вёскі, дзе былі хворыя, якія ў выніку цяжкіх матэрыяльных умоў не маглі самі прыехаць у Нарву. Фёдар Скепко знаходзіў час на гутаркі аб гігіене, расказваў, адкуль бяруцца хваробы, як лячыць некаторыя лёгкія хваробы і чаму нельга карыстацца парадамі знахарак. Калі доўгі час не наведваў вёсак, сяляне сумавалі па ім, пыталі адны другіх: «Што гэта здарылася з нашым доктарам? Мусіць, забыўся пра нас».

Але Скепко не забываўся. Толькі гады, што так хутка прыбывалі, нейк прытрымлівалі яго ногі.

— Колькі людзей вылечылі вы? — пытаю на развітанне.

— Нажаль, статыстыкі я не вяду, — адказвае Скепко, ветліва ўсміхаючыся, — але лік немалы. Штодзень, напрыклад, прымаю ад 20-ці да 30-ці хворых пацыентаў, гэта значыць па некалькі тысяч у год. Ведаеце, я вельмі задаволены адным: раней не было тут нават фельчара. Сёння разам са мной працуе абсальвентка Медыцынскай Акадэміі ў Беластоку — Лідыя Мікучэўская. Ёсць таксама зубны доктар, ёсць аптэка, а гэта ўжо многа.

Тэкст і фота — А. АМІЛЬЯНОВІЧ

Агатуха

Ціха і плаўна плылі воблакі ў назначаным напрамку, страсаючы з сябе апошнія белыя, мяккія сняжынкі. Дзень хіліўся на захад. Пачынала цямнець. Праз вёску, як бура, пранеслася група хлапцоў.

— Што ўжо гэтыя кныблі не вырабляюць, Даніла! Ты паглядзі, якою гурбою валочацца па вуліцы, — заўважыў Ігнат.

— Ну што ж, маладое цела хоча яшчэ паскакаць, а пройдзе некалькі дзесяткаў гадоў—ды ўспомніць толькі, як мы з табою, што прайшлі часы, калі ішоў вуліцай — дык думаў, што дзяўчаты вокны павыдушваюць ілбамі.

Сябры асушылі бутэльку і вышлі на вуліцу сустракаць Новы Год.

— Ты чартоў не баішся? — спытаў Даніла.

— Не, — гукнуў важна Ігнат.

— Кажуць, што яны, — гэтыя чорныя сцервы, гэ-гэ-гэтыя, іх псяюха, пякельнікі ў апошнюю ноч года швандруюць сабе па ўсіх кутках і дарогах, — не ўступаў Даніла.

— Няхай швандруюць пакуль не пераканаюцца, што мы сільнейшыя, — адказаў Ігнат.

У гэты час некалькі хлапцоў пераапранутых у «чартоўскае» адзенне, іншыя за цыганоў, яшчэ іншыя з маскамі смерці і касою, рабілі сваю работу.

Адзін цыган з чортам уцягнуў Данілавы кросны на самую вяршыну дуплявай вярбы.

Другі сіліўся над брамкай Ігната, зацягнуўшы яе на крышу суседняга дома. Потым з надзвычайнай лёгкасцю палажыў яе на комін. Комін не вытрымаў цяжкасці. Цэглы пакаціліся аж да ног Данілы і Ігната, якія якраз прышлі насупраць хаты, дзе пякельнікі ўстаўлялі свой парадак.

— Што гэта? — закрычаў Даніла.

— Яйбогу чартоўская сіла на пакоце, — гукнуў Ігнат і пусціўся на ўвесь мах цераз вёску.

Даніла перахрысціўшыся некалькі разоў пусціўся ўслед за сваім сябрам. Але спыніўся каля другое хаты і скрунуў на панадворак, дзе акурат стаяла на варце кастуха.

— Ра-ту-йце! — закрычаў Даніла, ўбачыўшы асобу ў белым зіпуне з касою, і даў яшчэ сільнейшага драпака.

Сяляне, знаючы прычыну Данілавай бяды, браліся за жываты і лопалі ад смеху.

Ён бег вуліцай у разорваным кажусе і без шапкі, аж лысіна блішчэла. Раптам кінуўся ў адкрытыя дзверы старой Матроны і схаваўся ў пустую бочку ад капусты і закрыўся дном.

— Тут то ўжо не знойдзеш, чартоўская сіла, — прашаптаў Даніла і ўтаіў дух.

Хлопцы ў той час закончылі сваю работу і пайшлі на самую вясёлую вечарынку. У хаце дзяўчаты ўжо карміді пеўня пшаніцаю. Кожная хацела, каб яе першую вывёў з дзявочага стану.

— Ну, ужо табе ён скажа, — гаварыў Янка, — Я табе скажу, але ён... Вось вазьмі пайдзі за хлеў ды слухай у якім баку забрэша сабака, у той і замуж пойдзеш.

Цэлая кампанія бухнула смехам, але дзяўчатам толькі гэтага не хапала. Марыся і Вера пабеглі за хлеў і стаялі пакуль не пачулі брэх сабак на суседняй вёсцы.

— А што не гаварыла табе, што за яго пойдзеш — прагаварыла першая.

— А мо' непрыгожы?

— Прыгожы, але ўжо ты толькі за ім папобегала аж-но і сабакі мусілі забрахаць. З гэтай размовай дзяўчаты ўвайшлі дахаты.

— Ну як? Хто першы? — спыталіся разам хлопцы і дзяўчаты.

— Яна — адказала звонка смяючыся Марыся.

Размова аб ініцыятыве

У нядзелю — 21 снежня 1958 г. у Бельск - Падляскі прыехалі члены праўленняў і актывісты вясковых гурткоў Беларускага грамадска-культурнага таварыства, якія існуюць у павеце. Прыехалі, каб пагаварыць аб сваёй працы, дасягненнях, падзяліцца вопытам і абмеркаваць планы працы на будучыню. Гэтая рабочая нарада была склікана па ініцыятыве Прэзідыума Праўлення Аддзела ў Бельску. З'яўляецца яна другой па чарзе.

З чым жа прыехалі на нараду кіраўнікі пасобных гурткоў?

Гурток БГ-КТ у Ляўках стварыў мастацкі гурток, які рыхтуе п'есу Янкі Купалы «Прымакі». Слаба выходзіць гэтая падрыхтоўка. Чаму? Аказваецца, што гурткоўцы ніяк не могуць навязаць супрацоўніцтва з мясцовымі настаўнікамі.

Зусім іншая сітуацыя ў гуртку БГ-КТ у Шчытах. Там мясцовая настаўніца Галя Карпюк кіруе адначасова аж трыма мастацкімі гурткамі — драматычным, харавым і танцавальным. Амаль штодзень мае заняты час на рэпетыцыях.

У Храбалах зноў мясцоваму гуртку не хапае моладзі, каб разгарнуць актыўную мастацкую самадзейнасць.

А зноў жа ў вёсцы Райкі моладзь жадае працаваць, але няма памяшкання — святліцы.

У вёсцы Парцава апрача мастацкай самадзейнасці мясцовы гурток арганізоўвае ў кожную суботу так званыя вечары жывога слова. Найчасцей чытаюцца на іх цікавейшыя матэрыялы з «Нівы».

Вось найбольш характэрныя справы гурткоўцаў Бельшчыны.

*

Я асабіста ускладаю вялікую надзею на гэтакія штомесячныя нарады праўленняў вясковых гурткоў БГ-КТ. Гэта дазваляе Праўленню Аддзела БГ-КТ у Бельску дакладна арыентавацца ў сітуацыі Таварыства ў павеце. Пастаянна і правільна дапамагаць гурткам і аператыўна кіраваць імі.

Але ці дзейнасць Беларускага таварыства заключаецца толькі ў мастацкай самадзейнасці? Не. Каб арганізацыя магла ўмацавацца, каб мела дынаміку развіцця, вельмі патрэбна папулярызацыя роднага часопіса «Ніва». Таму вельмі добра, што гэту надзвычай патрэбную справу паставіла ў парадку дня Праўленне Аддзела.

Папулярызацыя «Нівы» цесна вяжацца з праблемай далейшай разбудовы арганізацыі і шырокага нацыянальнага ўсведамлення мас.

У сувязі з гэтым нельга не ўспомніць аб надзвычай важнай ініцыятыве бельскіх гурткоўцаў, якую можна акрэсліць у некалькіх словах — кожны гурток Таварыства арганізуе новы гурток у суседняй вёсцы! Гэтая ініцыятыва толькі тады будзе мець поспех, калі шырока разгорнецца дзейнасць па папулярызацыі роднага слова — перш за ўсё «Нівы». Не без прычыны тут павінны быць вечары жывога слова па ўзору Парцаўскага гуртка.

Дзе ёсць арганізацыя, там ёсць і грашовыя складчыны. А вось іменна ў нашым Таварыстве з уплатай членамі складчын вельмі кепска.

Грашовыя членскія складчыны маюць у асноўным сімвалічнае значэнне для арганізацыі. Яны духоўна звязваюць асобу з арганізацыяй. І добра, што гэту справу Аддзел ставіць як адну з найважнейшых.

Затым і я хачу даць сваю прапанову ў дыскусіі ў справе, па-мойму, вельмі важнай. Сваю прапанову адрасую не толькі гурткам БГ-КТ на Бельшчыне.

Неабходна, сябры, усур'ёз узяцца за справу прапаганды беларускай кніжкі. Да грамадскіх бібліятэк не заўсёды блізкая дарога. Беларускія кніжкі, якія ёсць там, не заўсёды належна рэкламуюцца. А заўсёды ж мог бы хтось з праўлення гуртка пайсці ці паехаць у грамадскую бібліятэку, узяць некалькі цікавых беларускіх кніжак на акрэслены тэрмін і сіламі ўсяго гуртка кальпартаваць іх у сваёй роднай вёсцы. Папросту стварыць маленькі бібліятэчны пункт.

Думаю, някепская была б гэта справа.

С. ЯНОВІЧ

Чалавек, які цікавіцца жыццём

Рыгору Семянюку спаўняецца ўжо 60 год. Жыве ў вёсцы Райкі на Бельшчыне. Аднак век тут не прычым. Рыгор Семянюк — гэта цікаўны і жыццерадасны чалавек.

Пасля працы, ён вечарамі многа чытае. Мае даволі вялікую ўласную бібліятэчку. Тут можна знайсці «Хаджэнне па муках» Аляксея Талстога, «Паднятую цаліну» Міхаіла Шолахава, вядомую аповесць «Емяльян Пугачоў» і інш.

Рыгор Семянюк заўсёды знойдзе час на прачытанне кніжкі. Цікавіцца таксама і спецыяльнай сельскагаспадарчай літаратурай.

Жыхары вёскі ведаюць яго таксама і як актывіста Беларускага таварыства. Многа ўвагі ўдзяляе справам мясцовага гуртка БГ-КТ.

(ся)

З жыцця Беларускага ліцэя ў Гайнаўцы

Моладзь Беларускага Ліцэя ў Гайнаўцы прыдае вялікае значэнне спорту. Вучні 8, 9, 10 і 11 класаў абавязаліся прапрацаваць 130 гадзін пры пабудове катка.

Малая Верачка Ляўчук адказала на пяцёрку, яна мае права смела аб гэтым нават напісаць на дошцы. Побач стаіць настаўніца беларускай мовы Зоф'я Скатніцкая.

Прынятае абавязацельства моладзь у пісьме паслала польскаму агульнаадукацыйнаму ліцэю і заклікала да спаборніцтва.

Бібліятэка ліцэя знаходзіцца, так сказаць, у руках Яніны Сулкоўскай. Аматараў на кніжкі ніколі не бракуе.

Бібліятэка Ліцэя налічвае 6 тысяч тамоў кніжак. У тым ліку 1,5 тыс. тамоў беларускай літаратуры. Моладзь ахвотна наведвае сваю святліцу.

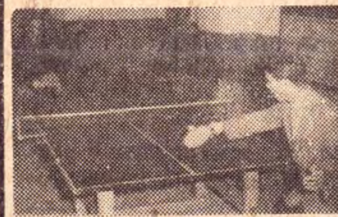
Пакідаем святліцу і ідзем у адзін з класаў на ўрок беларускай мовы.

Дагэтуль у ліцэі не было памяшкання на бібліятэку і чытальню, але гэтую балячку вылечылі гаспадарчым спосабам.

Дзяўчынкі і хлопцы прыемна праводзяць час у клубе. Тут можна пачытаць кніжкі, газеты і часопісы, падзяліцца сваімі думкамі.

Яшчэ зусім нядаўна гара будынка стаяла нявыкарыстанай. Сёння тут усё прыведзена ў парадак, стаяць сталы з часопісамі, новыя столікі, побач бібліятэка і... паўнюсенька моладзі, бо якраз перапынак.

Настаўнік фізкультуры Вітальд Лапінскі і вучань XI класа Янка Казак гуляюць у настольны тэніс.

На лекцыі ёсць два класы II і III. Заняткі праводзіць настаўніца Зоф'я Скатніцкая. Ля дошкі Вера Ляўчук — малая другакласніца. Яна атрымала пяцёрку, аб гэтым і піша на дошцы.

На калідоры хлопцы гуляюць у настольны тэніс, а на двары, хоць холадна — у валейбол.

Тэкст і фота — А А

Усе кінуліся да Веры і пачалі віншаваць. Хлопцы ўпрашаліся за дружбантаў і весела гутарылі аб будучым вяселлі. Дзяўчына не ведала, што каму адказаць, так яе акунула надзвычайная радасць. Яна бачыла свой шлюб і яго ў чорным гарнітуры з мушкаю, які важна сядзеў з правага боку. Яна проста чула, як хтосьці крыкнуў «горка!» і яго ружовыя вусны раз-пораз тапіліся ў дзявочых чароўных пунсовых губках.

У другім кутку хаты ля самых абразоў хлопцы палілі тонкія васковыя свечкі і льняныя ніткі. Хата прыбрала від царкоўнага іканастаса, дзе проста кожная дзяўчына шаптала якіясь, нікому невядомыя словы, каб яе свечка згарэла хутчэй.

— Вось яго гасне! Згарэла, — закрычаў на ўвесь голас Янка.

Усе звярнулі ўвагу на Васю, які з вясёлай усмешкай сядзеў ля згарэўшай свечкі.

Дзяўчаты лакома і з залётам паглядзелі на чго і адна другой шаптала на вуха аб прыгожай уродзе хлопца.

— Ну, а цяпер паварожым аб самым цікавым, — паўголасам сказала Маня ўзяўшы руку суседняга хлопца.

— Можа будзеш меў адно і то, не знаю.

— Бяздзетны! — гукнула рогатам цэлая хата.

— Ну гэта ўжо трудна, пад такою зоркаю нарадзіўся, — апраўдваўся хлапец.

— Добра, што хаця ажэніцца, — зажартаваў Янка.

— Ну, а цяпер на іншых чарга, давайце рукі, — загадала Марыся і кожнаму ў першую чаргу чытала колькасць дзяцей.

— Вось Валодзя будзе меў аж восем.

— Ён найбольш будзе меў афіцэраў, — бухнулі ўсе смехам.

— А нявельмі такі відны хлопец і толькі дзяцей.

— Мусіць гарачую крой мае, — цадзіла праз зубы Марыся. У гэтую хвіліну на вышках залапатаў крыламі і заспяваў певень.

— Новы Год прыйшоў у госці! — гукнула радасна кампанія. Янка хутка абняў Марысю і пацалаваў у самыя вусны.

— Ну і салодкая буся ў Новым Год е, — прагаварыў са смехам хлопец.

— Вось так сустракаюць Новы Год — рагаталі ўсе весела, а Марыся паружавела, як прываконная півонія.

Хлопцы і дзяўчаты з вясёлай песняй вышлі на вуліцу. Цішыня была, як у лесе, толькі ад хаты Матроны даносіўся якісьці прыцішаны чалавечы голас. Хлопцы з цікавасці ішлі паглядзець на каго напала бяссонніца. Дзямян і Сцяпан там якраз бралі бочку, якая стаяла заўсёды пустая, каб разчыніць брагу пад Сцяпанавы хрысціны.

Хлопцы праходзячы зацягнулі «Ермака» так, што кабыла спалохалася і брызнула па вуліцы. У гэтую хвіліну калясо зачапілася за стоўб, бочка грымнула на брук з выбітым дном і пакацілася па вуліцы... Відна было, як у ёй шамяталіся ногі Данілы.

— Людзі ратуйце! У самае пекла вязуць! — крыкнуў ахрыплым голасам Даніла.

Потым вырваўся з праклятай бочкі і кінуўся праз гароды дамоў. Даляцеў яшчэ гук, як Даніла хляснуў засоўкаю дзвярэй на ўвесь канец вёскі.

Дзямян і Сцяпан стаялі, як астаўпеўшыя, каля разбітай бочкі.

— А што, не гаварыў табе, што да яе прыходзіць сам ліцыпар у ночы.

Вось і маеш, якой бяды набраліся. Сцяпан пачаў збіраць клёпкі і абручы бочкі на воз, а Дзямян накладаў калясо і аглядаў разворак.

— Ну браток, як бес прычэпіцца ды яшчэ і на гэтым свеце спакою не дасць.

— Но-о-! — гукнуў Дзямян на кабылу і паехалі з разбітай бочкаю дамоў.

АНДРЭЙ БЕРАЗАВЕЦ

Песенны беларускі фальклор Беласточчыны

Па садочку хаджу

Па садочку хаджу,
Барвіночак саджу,
Чаму я ў цябе, матуля,
Не жанаты хаджу?

Ажаніся, сынку,
Вазьмі сабе жонку,
Вазьмі сабе жонку,
Удавіну дочку.

Удавіна дочка —
То не мая роўня,
Ходзіць па садочку,
Як бы каралеўна.

А ні з ёю стаці,
Ані пасядзеці,
Толькі шапку зняці
Дай «дзень добры» даці.

Ой дзень добры, добры,
Добры табе, маці.
Бо я хачу замуж
Тваю дачку ўзяці.

Шкада цябе, сынку,
Шкада твайго слова.
Дачка - спаволочка
Не начуе ў дома.

Байкі, маці, байкі,
Будзе начаваці,
Дубова галіна
Будзе прыпыняці.

Ой, у полі сасна
Высока вырасла,
А я ў сваёй матулі
Да лет не дарасла

Не я нажылася,
Не я набылася,
За праклятым мужам
Роду забылася.

Запісаў АЛЯКСЕЙ КАЗЕЛ у вёсцы Лявонавічы, Беластоцкага павета ад НАДЗІ ЛАШАКЕВІЧ (45 год).

У адным старадаўнім летапісе расказваецца, як жыхары вялікага горада, ратуючыся ад чумы, намазаліся часнаковым маслам, і іх нібыта не закранула страшэнная хвароба. Вядома таксама, што яшчэ больш чым чатыры тысячы гадоў назад старажытныя егіпцяне лячылі цыбуляй і часнаком многія хваробы. Егіпцяне нават кляліся часнаком.

Самае ж дзіўнае заключалася ў тым, што для папярэджання хвароб нярэдка дастаткова было проста насіць часнок на шыі. Гэты звычай быў асабліва распаўсюджан на Каўказе. На Украіне для той жа мэты і цяпер набіваюць матрацы чаборам і пасыпаюць ім падлогу, лічачы, што гэтая трава ахоўвае ад драхласці і хвароб.

Нябачная зброя раслін

Сіла цыбулі

Чым жа тлумачацца лячэбныя ўласцівасці цыбулі і часнаку? Як гэтыя расліны змагаюцца з мікробамі, якія выклікаюць хваробы?

Урачы не ведалі гэтага і доўга з недавер'ем адносіліся да старых звестак аб лячэбным уплыве раслін.

На гэтыя пытанні адказаў выдатны савецкі вучоны прафесар Барыс Пятровіч Токін. Выявілася, што цыбуля і часнок, а таксама хрэн, дуб, бяроза, сасна і многія іншыя расліны выдзяляюць лятучыя рэчывы, якія маюць уласцівасць забіваць розныя бактэрыі, грыбкі, прасцейшыя. Гэтыя рэчывы атрымалі назву фітанцыдаў (фітон — на старажытнагрэчаскай мове — «расліна», цыд — «забіваю»).

— Калі гадоў дзесяць назад яшчэ можна было сумнявацца ў шырокай распаўсюджанасці фітанцыдаў, — расказвае Б. П. Токін, — то цяпер дзякуючы працам многіх савецкіх даследчыкаў, мы можам зусім упэўнена гаварыць аб тым, што абсалютна ўсе расліны, як на зямлі, так і ў вадзе, ці то цвілы грыб або сасна, півоня ці эўкаліпт, здольны выдзяляць фітанцыды ў акружаючае асяроддзе— паветра, глебу, ваду.

Цікава, што іменна цыбуля і часнок — гэтыя звычайныя, тысячагоддзямі выкарыстоўваемыя ў ежу расліны, маюць найбольш магутны фітанцыдны ўплыў.

Але медыцыне патрабуюцца не проста рэчывы, якія забіваюць бактэрыі. Серная кіслата таксама забівае бактэрыі, але ж нікому ў галаву не прыдзе лячыць ёю раны. І. І. Мечнікаў і І. П. Паўлаў вучылі, што лепшымі лякарствамі супраць заразных хвароб з'яўляюцца не тыя, якія толькі забіваюць мікробаў, а тыя, якія забіваючы іх, адначасова павышаюць ахоўныя сілы чалавечага арганізма. Многія фітанцыды адпавядаюць гэтым патрабаванням.

Высветлілася, што фітанцыды цыбулі і часнаку лёгка забіваюць такіх небяспечных хваробатворных мікробаў, як туберкулёзная або дыфтэрыйная палачкі, стафілакокі, стрэптакокі і сотні іншых. У той жа час гэтыя ж фітанцыды, як даказала маладая даследчыца з Сібіры Н. Н. Міронава, паляпшаюць рост і развіццё тканін чалавека, садзейнічаюць іх аднаўленню. У пэўнай колькасці фітанцыды часнаку спрыяльна ўплываюць на нервовую сістэму, узмацняюць выдзяленне страўнікавага соку.

Спачатку магутнасць, з якой дзейнічаюць фітанцыды, здавалася неймавернай. Туберкулёзная палачка, як вядома, вызначаецца велізарнай устойлівасцю. Карболавая кіслата або сулема забіваюць яе толькі праз 24 гадзіны. Для пеніцыліну яна наогул непаражальная. Ахаваная, як бранёй, воскападобнай абалонкай, яна непаражальная і для большасці іншых лячэбных прэпаратаў. А фітанцыды часнаку забіваюць яе на працягу пяці мінут.

Мы яшчэ не маем фітанцыдных прэпаратаў, якія б вылечвалі туберкулёз. Але атрыманыя ў лабараторыях даныя даюць упэўненасць, што такія рэчывы з часам будуць зроблены.

Не толькі лятучыя рэчывы, але і сок цыбулі і часнаку і нават высушаныя расліны знішчальна ўплываюць на бактэрыі. А вось у зваранай цыбулі фітанцыды выявіць не ўдаецца. Высветлілася таксама, што розныя гатункі цыбулі адрозніваюцца адзін ад другога па сваіх антыбактэрыяльных уласцівасцях: паўднёвыя гатункі выдзяляюць менш фітанцыдаў, чым паўночныя.

Фітанцыды цыбулі, часнаку і іншых раслін ужо выкарыстоўваюцца пры лячэнні забруджаных ран, апёкаў, скурных хвароб. У 1941 годзе ўрачы Філатава і Таропцаў вырашылі выкарыстаць фітанцыды цыбулі для лячэння доўга незагойваемых ран. З цыбулі рыхтавалі кашыцу, збіралі яе ў шкляны сасуд і падносілі на 8—10 мінут да раны. Пасля ўжо аднаго такога сеанса колькасць мікробаў у ране рэзка зніжалася, а нярэдка яны знікалі поўнасцю. Невыпадкова мікрабіёлагі пачалі газарыць: фітанцыды настолькі хутка знішчаюць бактэрыі, што іх дзеянне можна параўнаць хіба з уплывам высокай тэмпературы.

Б. ЗАТУЛОЎСКІ
Кандыдат біялагічных навук

Рускія, украінскія і беларускія назвы на карце ЗША

У 11 нумары журнала «Славяне» надрукаван цікавы артыкул С. Рудных пад загалоўкам, як вышэй.

«На карце Злучаных Штатаў Амерыкі, — чытаем у артыкуле, — налічваецца каля 400 рускіх, украінскіх, беларускіх назваў. У 42 штатах краіны сустракаюцца гарады, мястэчкі, населеныя пункты, чыгуначныя станцыі, рэкі, названыя нашымі імёнамі.

Дзве трэці іх належыць штатам прамысловай поўначы».

Названні гэтыя далі нашы продкі, якія ў свой час асвойвалі «Дзікі Захад» і закладалі там свае новыя гнёзды.

Хімія — быту

Велізарнае распаўсюджанне за апошнія гады набываюць крэмнеарганічныя злучэнні. На савецкіх заводах выпрацоўваецца каля 40 розных крэмнеарганічных рэчываў, якія знаходзяць прымяненне не толькі ў тэхніцы, але і ў быце. Так, напрыклад, сталовы посуд, апрацаваны гэтымі рэчывамі, набывае здзіўляючую ўласцівасць: сценкі кубкаў, чашак, талерак становяцца гідрафобнымі— вада не змочвае іх. Пасля мыцця такі посуд не патрабуе выцірання ручніком. Дастаткова апаласнуць талерку вадой, як яна ўжо не толькі чыста вымытая, але і насуха «выцертая».

Сэрца камуніста

(Працяг са стар. 3)

сока трымаць «сцяг любчанцаў», асмялеўшы і расчуліўшыся канчаткова — абнімалі яго і цалаваліся.

——

З чайной ён выйшаў п'яны больш ад пачуццяў, чым ад гарэлкі, бо піў звычайна мала. Па-гаспадарску развітаўшыся з гасцямі, правёўшы апошнюю машыну, ён, па прывычцы, зайшоў у райком і ўключыў святло ў сваім вялікім кабінеце.

Рабіць тут сёння не было чаго. Не распранаючыся, ён пахадзіў вакол доўгай ножкі вялікага Т, якое ўтваралі накрытыя зялёным сукном сталы з пустымі, чыстымі попельніцамі, і спыніўся, нарэшце, каля сцяны, на якой вісела карта раёна.

Акрэслены ўмоўнымі граніцамі кавалачак роднай зямлі, маленькая частка неабсяжнай краіны — частка, якая днямі далучыцца да суседняга раёна. У дакладах, справаздачах і газетных артыкулах не будуць больш гучаць два словы — «Любчанскі раён», з важкім, гордым падтэкстам — лён, мільянеры, дастатак... Што ж, карты гэтай не будзе, не будзе раёна, але застануцца людзі, якім ён дапамог паверыць у жыццёвасць, у справядлівасць калгаснага ладу...

Сакратар надзеў акуляры і, гледзячы на карту, усміхнуўся.

Прадаўгаватая, бясформенная пляма раёна, падзеленая на шаснаццаць меншых разнаколерных плямак з чорнымі кропкамі вёсак, тонкімі і таўсцейшымі жылкамі дарог. Колькі разоў аб'езджаны, абходжаны гэтыя дарогі, колькі хат затаілася ў кожнай з гэтых кропак! І, галоўнае, колькі тут не паказана людзей, якіх ён распазнаў у працы і ў адпачынку, у смутку і ў радасці!..

Вось ён — калгас імя Варашылава, найбольшы, так сказаць, і найстарэйшы мільянер, самы прыгожы куток раёна. У старым цяністым парку былога графскага маёнтка яшчэ ўсё мацуецца са стагоддзямі пабіты громам, зноў любоўна ўмацаваны і абгароджаны трахствольны дуб, пад якім прапаваў калісьці віленскі студэнт Адам Міцкевіч. Непадалёку ад гэтага дуба, у засені таксама векавых ліп бялее сценамі нядаўна збудаваны дом праўлення калгаса — з агранамічным пакоем, багатай бібліятэкай, радыёвузлом... За дрэвамі на ўсход і поўдзень стэпам распасціраюцца ўраджайныя лугі і коціць быстрыя, чыстыя воды рака, апетая ў сардэчных песнях працоўнага беларуса, рака, па якой і Міцкевіч тужыў задушэўнымі словамі: «Нёман, родны мой Нёман!». У гэтым ціхім, зялёным царстве баброў, на гэтым лузе ў Нёман упадае звілістая Сервач, на якой нядаўна пабудавана калгасная ГЭС — таксама светлы домік над турбінамі. Станцыю зрабілі па праекту мясцовых хлопцаў, студэнтаў Беларускага палітэхнічнага інстытута. А моцныя, лапушыстыя фікусы ў зялёных кадках пастаўлены тут, каля грукатлівых машын, дзе праз вокны відаць вада, лазняк і трава, стараннем старшыні — «цар-бабы» Ганны Кумец.

Ганна Трафімаўна прымала тут ужо не адну замежную дэлегацыю. Ці зразумелі яны, пасланцы многіх краін Еўропы, што жанчына ў нас і сапраўды разняволена, больш таго — што гэтая Ганна Кумец да верасня 1939 года была беднай, ледзьледзь пісьменнай вясковаю маладзіцай? А цяпер вось кіруе лепшым калгасам раёна, адным з лепшых у рэспубліцы. Баіцца часам, хвалюецца, сварыцца, як маці, з брыгадзірамі і звеннявымі, то звоніць, то прыязджае ў райком на параду, а ўсё ж кіруе ўжо восем гадоў, і не таму, што няма кім замяніць яе, а проста таму, што кіруе Трафімаўна добра. Калі калгас імя Варашылава быў адзіным у раёне мільянерам, шаптуны казалі, што яму «для прапаганды здорава дапамагаюць зверху». Цяпер ужо ўсе калгасы раёна — мільянеры, а варашылаўцы ўсё ж-такі ідуць наперадзе, упарта змагаюцца за першынства.

Лічбы, кажуць, не лезуць у паэзію... А вось ён, сакратар райкома, ахвотна чытае добрыя вершы, на дзяцей і кветкі глядзіць заўсёды з чуласцю жанчыны, а ёсць жа ў яго адна «кніга», з якой ён не растаецца ні дома, ні ў людзях, хоць у кнізе гэтай, тоўстым цыратавым сшытку, — адны лічбы. Вясёлыя, паэтычныя лічбы, якія часта даводзіцца паказваць і паэтам, што прыязджаюць сюды па натхненне, калі зацвітае «блакітнае золата» Наднямоння.

Вось ён, напрыклад, рост прыбыткаў ад ільну: 1951 год — 1510 тысяч рублёў, а 1955 — 54,5 мільёна!.. А два кілаграмы хлеба і адзінаццаць рублёў на працадзень? Праўда, гэта — няшмат, трэба, бясспрэчна, больш, аднак гэта ж не ў адным якім - небудзь калгасе, а ў сярэднім па раёну, у той час, калі з шаснаццаці калгасаў палавіна мае пясчаныя, камяністыя землі.

Возьмем другі калгас — «Вялікі Кастрычнік»...

Тут сакратар, яшчэ ўсё гледзячы праз акуляры на карту, зноў усміхнуўся.

(Працяг будзе)

Толькі для жанчын

Беларуская кухня

МАЧАНКА З БЛІНАМІ

Кавалкі мяса з рабрынкамі і каўбасу сялянскую абсмажыць, затым тушыць. На бульёне што атрымаўся пры тушэнні, прыгатаваць соус з пасераванай цыбуляй і пятрушкай. Смажанае мяса і каўбасу сялянскую змяшаць з соусам і давесці да гатоўнасці.

Набор прадуктаў: свініны 1 кг., 3 цыбуліны, смятаны 6 сталовых лыжак, каўбасы сялянскай 350 гр., масла сметанковага 3,5 сталовай лыжкі. На гарнір — бліны.

БІТКІ ПА-БЕЛАРУСКУ

Мяса прапусціць праз мясарубку з вялікай рашоткай. У прапушчанае мяса дадаць дробна пасечаную цыбулю і яйка. Біткі абсмажыць у сметанковым масле. Пры падачы на стол паліць сокам, у якім яны смажыліся. На гарнір падаць адвараную бульбу і грыбы.

КЛЁЦКІ З МЯСАМ

Сырую бульбу пацерці на тарцы, пакласці на сіта, каб сцякла вадкасць, дадаць соль, муку і ўсё перамяшаць. З цеста зрабіць клёцкі, начыненыя сырым мясным фаршам. Абсмажыць іх, скласці ў каструлю, заліць смятанай і давесці да гатоўнасці.

Набор прадуктаў: ялавічыны 700 гр., бульбы 20 штук, мукі пшанічнай 4 сталовыя лыжкі, палавіну цыбуліны рэпчатай, маргарыну 1 1/2 сталовыя лыжкі, смятаны 3/4 шклянкі.

ПЯЧЭННЕ «БЕЛАРУСЬ»

Цукар развесці малаком, пакласці ў яго масла і ванілін, усё добра перамяшаць да ўтварэння аднароднай масы. Потым засыпаць муку і другі раз старанна перамяшаць.

Гатовую масу выпускаць праз канверт на падагрэтую бляху. Можна ў цэнтр пакласці яблычнае павідла. Выпякаць на лістах.

Набор прадуктаў: мукі вышэйшага гатунку 3 1/2 чайныя шклянкі, цукру 1/2 шклянкі, масла сметанковага або маргарыну 250 гр., малака 1/2 шклянкі, павідла 100 гр., соды крышку на кончыку нажа.

Хроніка БГ-КТ

У нумары 41 (137) «Нівы» ад 12 кастрычніка г. г. мы пісалі, што бібліятэка Гарадскога аддзела БГ-КТ у Беластоку налічвала каля 600 тамоў. Але ўжо на дзень 2 студзеня г. г. у бібліятэцы налічваецца звыш 1.400 тамоў кніжак на беларускай, польскай і рускай мовах.

*

Падаецца да ведама зацікаўленым беларускім актывістам, што ў бібліятэцы Гарадскога аддзела БГ-КТ у Беластоку маюцца падвойныя тамы твораў беларускіх пісьменнікаў, якія можна адкупіць або бясплатна перадаць у беларускія бібліятэкі пры аддзелах і гуртках Беларускага Таварыства. Адрас бібліятэкі: Беласток, вул. Кюры - Складоўскай 7, пакой 11 (тэль. 35-11, унутраны 11), Будынак Прафсаюзаў. (ся)

*

У панядзелак — 29 снежня 1953 года па ініцыятыве Гарадскога Аддзела БГ-КТ у Беластоку адбылася ўрачыстая вечарына. Была яна прысвечана 40-ой гадавіне з дня ўтварэння Беларускай Рэспублікі. З дакладам выступіў журналіст «Нівы» Васіль Баршчэўскі.

У мастацкай частцы вечарыны выступіла вядомае жаночае трыё Ніны Мушынскай з Гарадка. Выступалі таксама ўдзельнікі мясцовага беларускага эстраднага калектыву. (ся)

*

Жэня Грэсь з Беластока з'яўляецца найактыўнейшым чытачом бібліятэкі Гарадскога аддзела БГ-КТ. Яна за снежань месяц 1958 г. прачытала 15 кніжак. Вось некаторыя з іх: «У палескай глушы» Я. Коласа, «Уральскія аповесці», Яўгенія Федарава, «Калі зліваюцца рэкі» П. Броўкі, «Лясныя долы» — Агарак-Трапачынскай і іншыя. Брава, Жэня Грэсь!

М. Х.

Цікавая кніжка

У мінулым тыдні выйшла з друку цікавая кніжка Міхаіла Федароўскага п. з. «Люд Беларускі» том V. У гэтай кніжцы надрукавана 2105 беларускіх народных песень з нотамі, сабраных аўтарам. Кніжка мае 920 старонак і прыгожа выдана Дзяржаўным Навуковым выдавецтвам. Цана 175 зл.

Каб больш з сэрцам

Івана Сцепанюка з Трашчотак сустрэў я ў прэзідыуме ПРН у Бельску.

— Куды ж мне цяпер падацца, дзе знайсці праўду? — гаварыў ён з крыўдай у голасе да маладзенькай сакратаркі.

Мне гэта вельмі зацікавіла. Я звярнуўся да Сцепанюка, і ён пачаў мне расказваць.

— Дзе не быў я з гэтай справай — гаварыў ён у роспачы — колькі я часу патраціў, і ўсё ніяк не магу яе наладзіць.

— Жыву я, — гаварыў Сцепанюк далей, — разам з бацькам сваім, Ціханам. Гаспадарка запісана на бацьку. Аднак бацька ўжо мае каля 70 гадоў, і ён калека, таму гаспадарку, абрабляю я. У 1957 годзе бацька адпісаў з гаспадаркі 3 гектары зямлі брату майму Міхасю, які пайшоў у прымы да Шчытоў Дзеяцялова. Падзел гэты быў зацверджаны аддзелам сельскай гаспадаркі прэзідыума ПРН у Бельску, і мы на гэта маем пасведчанне. Аднак нягледзячы на гэта, бацька ўсё атрымоўвае наказы платнічыя на ўсю гаспадарку — 8,27 гектара. Калі Іван Сцепанюк зайшоў аднойчы ў Прэзідыум ГРН у Пасынках і паказаў старшыні прэзідыума — Мікалаю Весалоўскаму пасведчанне аб падзеле бацькавай гаспадаркі, дамагаючыся, каб у сувязі з гэтым змянілі наказы платнічыя, то той груба яго вылаяў і сказаў: «Якіх ты агнёў тут шукаеш, зматвайся з прэзідыума!».

— А я ж за яго галасаваў, — з жалем кажа Іван, — дык чаму ж ён так цяпер бяздушна паступае з людзьмі, чаму крыўдзіць?..

І вось спатрэбілася інтэрвенцыя аж старшыні прэзідыума ПРН, каб у канцы старшыня грамадскай рады з Пасынак наладзіў па справядлівасці справу пакрыўджанага селяніна з Трашчотак.

Калі я ў другі раз сустрэўся з Іванам Сцепанюком, ён задаволена сказаў мне:

— А ўсё ж справядлівасць перамагла. Бацька атрымаў меншыя наказы платнічыя.

— Хацелася б — кажа Сцепанюк, — каб у Новым годзе некаторыя прадстаўнікі нашых улад больш з сэрцам уладжвалі справы, якія хвалююць людзей. (вб)

На ўсе рукі майстар

Сідар Клімовіч з Дабрыводы, Гайнаўскага павета, славіцца ва ўсёй аколіцы тым, што ён уласнымі рукамі можа зрабіць усё, што неабходна ў працы земляроба. Аднойчы, калі яшчэ не было дзе купіць манежа, Клімовіч зрабіў яго сам, з дрэва. І манеж «першакласны», — кажуць сяляне. Жалезны таго не дакажа. У мінулым годзе Клімовіч зрабіў зноў адмысловы замок да замыкання фортачкі ў плоце. За гэты замок, які быў выстаўлены на выстаўцы прац вясковых рацыяналізатараў ў Сопаце, Клімовіч атрымаў ганаровы дыплом.

На здымку: Сідар Клімовіч ля воза сваёй канструкцыі. (вб)

Сенажаці ў аколіцах Дабрыводы вельмі падмоклыя і сяляне маюць нямала клопатаў з ўборкай сена. І вось Сідар Клімовіч сканструяваў спецыяльны драўляны воз да вывазкі сена з мокрых месць. Воз вельмі лёгкі, просты ў канструкцыі і вельмі прыгодны да гэтай працы. Ужо шмат сялян зрабілі заказы ў Клімовіча на такія вазы.

— Мае галаву чалавек, — кажуць аб Клімовічу людзі.

Хто больш прачытае

Па ініцыятыве Павятовага праўлення Саюза сялянскай моладзі ў Бельску Падляскім ва многіх гуртках ССМ распачаўся конкурс чытачоў кніжак. Хто найбольш прачытае кніжак за паўгода, той атрымае адзнаку Марыі Канапніцкай.

Трэба сказаць, што вельмі разумная і каштоўная ініцыятыва.

Чытачы пішуць

Дарагая „Ніва"

Даўно я Табе не пісаў пісем, але вось хачу напісаць аб нашай моладзі.

Даўней моладзь вёскі Давідавічы была адсталай, але ў апошнія гады яна разам са старэйшымі пачала будаваць святліцу. Кошты пабудовы былі пакрыты з продажу супольнага лесу. На сходзе была пастаноўлена ўмова, што кожны гаспадар дасць па хвойцы.

На другі дзень гаспадары пачалі звозіць хвоі, а за тыдзень потым сталі рэзаць іх. У працы прымала ўдзел і моладзь. Потым Міхась Сцепанюк і Мікола Александрук сталі будаваць святліцу на стаўпах, бо не маглі нідзе дастаць цэменту. Пастаўлены будынак на святліцу накрылі чарапіцай. Найбольш працы ўлажылі Мікола Міхалюк, Міхась Ціханюк і Іван Сцепанюк. Але вось святліца пабудавана і больш нічога не чуваць. Бібліятэка знаходзіцца ў хаце Міхася Сцепанюка, а бібліятэкарам з'яўляецца Уладзімір Сцепанюк. Моладзь ўжо забылася аб святліцы. Трэба, каб гэтым зацікавілася ПРН у Бельску».

УЛ. С.
Давідавічы

Хочам глядзець савецкія кінафільмы

Фільм з'яўляецца найбольш культурнай атракцыяй для жыхароў — сялян вёскі Кленікі.

У нашу вёску прыязджае адзін раз у месяц кіно з Беластока і некалькі разоў кіно з Нарвы. Школьная зала заўсёды запоўнена гледачамі. На фільм прыходзяць і старэйшыя, і моладзь, і дзеці.

Пасля кожнага фільма людзі збіраюцца групкамі і дыскутуюць. Асабліва моцна цікавяць іх савецкія фільмы. Калі вядома, што будзе прадэманстраваны савецкі кінафільм, то належна перад сеансам зала ўжо запоўнена гледачамі, а пасля фільма — ажыўлены спрэчкі. Не ведаю чаму гэтак, ці таму, што беларусы цікавяцца жыццём народаў Савецкага Саюза, ці таму, што савецкія фільмы адлюстроўваюць вернасць савецкіх людзей да радзімы, што ў іх песня і пры рабоце і ў часе адпачынку.

Шкада толькі, што савецкія кінафільмы дэманструюцца вельмі рэдка. Дагэтуль мы глядзелі толькі такія фільмы, як: «Брэсцкая крэпасць», «Ляцяць жураўлі», «Сорак першы». Хацелі б мы паглядзець шмат іншых фільмаў, як фільм аб лётчыку Булачкіну, «Дзеці партызана», «Сакратар райкома», «Шчодрае лета» і інш.

На маю думку, Праўленне Таварыства польска - савецкай дружбы павінна паклапаціцца аб тым, каб на беларускіх вёсках дэманстраваліся савецкія фільмы.

УЛ. ВАУРАНЮК
Кленікі. Гайнаўскі павет

Усім паважаным сябрам і знаёмым складаю шчырую падзяку за прысланыя пажаданні і аднача́сова жадаю ўсім як найбольш шчасця ў жыцці ў новым 1959 годзе.

К. СІДАРОВІЧ. *К-3181-1*

Як мы ўжо паведамлялі 21.XII 1958 г. ў Беластоцкай ратушы адкрыта выстаўку прысвечаную 40-годдзю КПП. На здымку бачым адну з планш п. з. «Выдавецтва».
фота — І. Рыбінскі

Чаго спадзяюцца ў новым годзе сяляне вёскі Ласосна

У сувязі з Новым годам хочацца напісаць некалькі слоў у сваю рэдакцыю і выказаць, чаго ў новым годзе спадзяюцца сяляне нашай аколіцы ад улад.

Найбольш балючая справа ў нашай вёсцы — гэта электрыфікацыя. Некалькі гадоў таму назад каля нашай вёскі была праведзена электралінія. Каля маёй хаты, напрыклад, гэтая электралінія праходзіць у адлегласці ўсяго 50 метраў. А хату я, зрэшты і ўсе мае суседзі, асвятляю нафтай. Нажаль, і нафта не заўсёды ёсць у нашай краме ў Кузніцы. Таму неаднойчы даводзіцца, асвятляць лучынай, як гэта рабілі нашыя продкі. Здавалася б, простая справа. Аднак як мы не стараемся, а ўсё ж не можам прычакаць гэтага святла, каб і ў нашых хатах запалілася лямпачка Ільіча.

Іншая справа, якая вельмі хвалюе нас усіх, — гэта брак цэглы. Калі некаму спатрэбіцца перарабіць або паправантаваць печы, дык ён вымушан рабіць гэта глінай. Вядома, работа такая грош варта. А цэглы ва ўсёй нашай аколіцы са свечкай не знойдзеш. Найбліжэйшая цагельня аж у Шудзялове, за 30 кіламетраў. Нялёгка туды даехаць і раздабыць цэглы. Таму і вялікай неабходнасцю з'яўляецца пабудова цагельні ў нашай аколіцы. Умовы для гэтага ёсць у нас выдатныя. І хоць зямля наша няважная, аднак залежы гліны тут вялікія. Можна было б арганізаваць тут нейкую суполку да вырабу цэглы. Патрэбны толькі арганізатар, які распачаў бы гэтую справу. Збыт на цэглу ў нас запэўнены.

І яшчэ адна справа — гэта вельмі дрэнны стан дарог, напрыклад, дарога з Круглян праз Ласосну ў Чупрынава. Калі непагода дык гэтай дарогай не прайсці ні праехаць. Па гэтай дарозе штодзённа ходзіць шмат дзяцей у Чупрынаўскую школу. На дадатак яшчэ замест мастка на рэчцы, праз які павінна ісці дарога, палажана кладка. Яна ўжо перагніла. Тут у кожны момант дзіця можа ўпасці ў ваду. Дарогу і масток маглі б пабудаваць грамадскім чынам сяляне. Але ізноў патрэбны тут добры арганізатар, які пакіраваў бы працай сялян.

Дробныя гэта справы, але яны непасрэдна звязаны з нашым штодзённым жыццём і таму іх патрэбна, як найхутчэй вырашыць.

АЛЯКСАНДР НЯДЗЕЛІН
Ласосна
Сакольскі павет

Жанчыны з Райска вучацца

У доўгія, зімовыя вечары вясковыя жанчыны маюць менш працы, а больш вольнага часу. Жанчыны з Райска, Бельскага павета, пастанавілі не траціць дарма гэтага часу. + снежня г. г. пры дапамозе праўлення ГС яны арганізавалі курс крою і шыцця.

На курс запісалася 30 жанчын. Ён адбываецца ў мясцовай школе. Заняткі з жанчынамі праводзіць член ГС — Азеевіч, краўчыха з Орлі. На працягу 3-ох месяцаў курсанткі вывучаюць кравецкую спецыяльнасць і ўжо самі змогуць сабе шыць. А гэта вельмі карысна.

(вб)

Я ГРЫЦ — Заляшаны. Беларускі Каляндар на 1959 г. вышлем у палове студзеня. Прыміце і ад нас самыя шчырыя пажаданні ўсяго добрага ў новым 1959 годзе.

Узнагароду 100 зл. за найлепшы ліст у гэтым тыдні атрымае Аляксандр Нядзелін з Ласосны.

Шануй родную мову

Усім чытачам за прысланыя навагоднія пажаданні шчырае дзякуй.

РЭДАКЦЫЯ

„NIWA"

Organ ZG BTSK. Adres ZG BTSK: Białystok. M. C. Skłodowskiej 7. tel. 54-14

Redaguje Kolegium. Adres redakcji: Białystok. ul. Wesołowskiego 1. tel. centr. 37-41. red naczelny i sekretariat 25-89.

Wydawca Białostockie Wydawnictwo Prasowe RSW „Prasa".

Warunki prenumeraty w Polsce: miesięcznie — 2.40 zł. kwartalnie — 7.20 zł półrocznie — 14.40 zł., rocznie — 28.80 zł.

Wpłaty kierować na PKO 12-6-1312 w Białymstoku dla PUPiK „Ruch". Na odwrocie należy zaznaczyć, na jaki adres dokonano wpłaty i podać tytuł pisma.

Prenumeratę na „Niwę" przyjmują również wszystkie urzędy pocztowe i listonosze w całym kraju. Cena prenumeraty za granicą: kwartalnie — 10.15 zł. półrocznie — 20.30 zł. i rocznie — 40.60 zł. Należność na prenumeratę za granicą wpłacać na konto — PKO 1-6-100024 PKWZ „Ruch" Warszawa.

Zamówienia na „Niwę" z krajów europejskich jak i zamorskich (z wyjątkiem krajów demokracji ludowej) należy kierować pod adresem CHZ „ARS POLONA" Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto N.B.F. Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi $ 4,16

Nkł. 5.000 Bltk. E-3

Усякая ўсячына

Непаразуменне

Абудзіўшыся пасля аперацыі, адзін пацыент шпіталя з Рудкобінг (Данія) убачыў на століку каля ложка шклянку з вадой, у якой ляжала некалькі даволі вялікіх пілюль. Думаючы, што гэта лякарства, ён выпіў ваду і з трудом праглынуў пілюлі. На шчасце, ён не ведаў, што гэта былі жоўцевыя каменні, якія яму выняли ў час аперацыі.

Найбольшае яйка

Найбольшае яйка знесла курыца каля горада Дзітон у Францыі. Гэта яйка ў абводзе мае 16,5 см.

Ажаніцца ніколі не позна

Так думаў Георг Францїс з Кінгтона на Ямайцы, які ажаніўся, маючы 109 год. Яго нявеста мае ўсяго 60 год. «Я ўжо 40 год люблю сваю нявесту, але не мог рашыцца канчаткова на жаніцьбу» — гаварыў ён.

Не вытрымалі

У горадзе Вікфорд (Англія) пасля страшэннага ліўчю вуліцы былі запоўнены вадой.

«Не, мы не будзем чакаць», — сказалі Філіп Нарбот і яго нявеста Марын Фэйлей, якія на гэты час мелі вызначаны ў касцёле шлюб. Падкасаўшы порткі вышэй кален, жаніх і сведкі, а за імі нявеста брылі, як гусі, па вадзе ў напрамку касцёла.

Яны паставілі на сваім.

Рэкорд пісання на машыне

Італьянскі стэнограф Гіусэппо Гнуд з Ферары здабыў сусветны рэкорд. Ён пісаў на сваёй машыне без перапынку 152 гадзіны і адбіў за гэты час 3.672.000 знакаў.

Не ведаюць гісторыі?

Заходненямецкая газета «Кур'ер» жалілася на нізкі узровень гістарычных ведаў сярод людзей сярэдніх школ. Напрыклад, адзін вучань на пытанне «Кім быў Гітлер?» адказаў: «Тым, чым ёсць сёння Адэнаўэр і Гойс разам»... (Гойс — з'яўляецца прэзідэнтам Н. Р. Ф.)

Тэатр для малп

У медыцынскім інстытуце ў Порта - Рыка праведзен быў наступны дослед з малпамі: іх выпусцілі, а ў клетку пасадзілі некалькі чалавек. Малпы захоўваліся зусім як людзі. Яны акружылі клетку і нават давалі людзям ежу.

У школе на экзамене

Прафесар да вучня:

— Скажы пытальны сказ.

Вучань:

— Ці смачная была гуска, якую маці мая дала вам учора, прафесар?

* * *

Настаўнік пытае вучня:

— Якую карысць дае нам сонца?

— Ніякай, — адказвае вучань, бо ноччу яно не свеціць, а днём і без яго відаць. (с)

Ці добра памаглі

— Ці мужу памаглі п'яўкі?

— А памаглі, але толькі адну з'еў сырую, а рэшту трэба было варыць.

Найкарацейшае любоўнае пісьмо

У конкурсе на найкарацейшае любоўнае пісьмо, арганізаваным адной парыжскай газетай, здабыў першае месца 14-гадовы вучань пачатковай школы, які для жарту выслаў адказ: «Калі цябе не бачу, маё сэрца акое пустое, як гэты кавалак паперы».

Паліцыя і злодзеі

Непрыемная прыгода спаткала трох японскіх паліцыянтаў у Токіо. У час, калі яны кантралявалі затрыманы імі падазроны аўтамабіль, невядомыя людзі ўкралі ў іх паліцэйскі аўтамабіль. Паліцыя мабілізавала ўсе сілы, каб знайсці нахабных злодзеяў і гэтым уратаваць свой гонар, але дагэтуль без выніку.

У судзе

Суддзя:

— За тое, што абвінавачаны ўкраў веласіпед, два гады турмы.

Абвінавачаны:

— Калі вы будзеце так сурова судзіць, то ніхто не будзе красці, а тады і суддзі не будуць патрэбны. (с)

Папрасіў

Прыйшоў сусед да суседа і кажа:

— Ідзі, Васіль, памажы выцягнуць здохлую кабылу з хлява. Як калі ў цябе здохне, то і я табе памагу.

Я. САБЕШУК.

У лекара

Лекар да жанчыны кажа:

— Раздзеньцеся, бо трэба вас абслухаць.

— Але я саромлюся паказацца вам у кашулі

— То зніміце кашулю

*

Сяржант закамандаваў салдатам:

— Раўняйсь!

Тады адзін рэкрут выступіў з рада і кажа:

— А як мы будзем раўняцца, калі Павел вышэйшы, Дзяніс ніжэйшы і зямля няроўная.

Ён пад зямлёю

Сцяпан пытае ў Андрэя:

— Дзе твой сын, што я яго ніколі не бачу?

— Вунь, пад зямлёю.

— Калі ён памёр? — здзівіўся Сцяпан.

— Ён жа вугаль здабывае, — адказаў Андрэй.

Тэма для амерыканскага фільма

Аж пяць вялікіх амерыканскіх кінастудый выразіла пажаданні сфільмаваць аўтабіяграфію вядомага бандыта Дон - Батора, які ў 1957 г. быў пакараны смерцю

Самагоннічык Кандрат

На пасёлку — дзесяць хат.
Ціха там жыве Кандрат.
Самагонку гоніць так,
Што, як спірт, гарыць пяршак
Ліха дзядзьку не бярэ —
Ён не косіць, не арэ,
На руку не сеў мазоль
І жыве, нібы кароль.
Вось наладзіў апарат
Самагонку гнаць Кандрат.
Ціха ноч. Суседзі спяць,
І нікога не відаць
Толькі стаў ісці пяршак.
Нацякло грам дзвесце ў гляк -
Думаў дзядзька каштаваць,
Ды ля ганка стук чуваць
Разгубіўся наш Кандрат:
— Ну, папаўся, вінават...
Падышоў ён да дзвярэй:
— Хто, — пытае, — на дварэ?
Адчыніў, а гэта кот,
Ад парога — шмыг пад плот.
— Ах, ты, д'ябал, каб ты здох.
Вось зрабіў перапалох,
Супакоіўся Кандрат,
Быў цяпер ён вельмі рад,
Што настала цішыня,
Можна дзейнічаць да дня
Ды пад ранак шум і стук.
Дзядзька наш у сенцы — ступ
Толькі гэта зноў той кот
Разгуляўся ля варот...
І Кандрат дрыжыць усю ноч,
Не заплюшчыць нават воч.
Днём жа ён вясёлы, рад:
Прадае пяршак Кандрат.
Ліха дзядзьку не бярэ —
Ён не косіць, не арэ...

Мо' і ў вашых вёсках, хатах
Ёсць такія вось Кандраты,
Хопіць ім грамадству шкодзіць.
Трэба іх, браткі, выводзіць
Усіх на чыстую вадзіцу,
Бо жыць з імі — не гадзіцца

ЗАХАР БРАЛА,

Кума не даведалася

Здарылася мне у калядны вечар на куцці ў кумы пабываць. Прыходжу, значыцца, я да кумаў, у хаце ўсё па-святочнаму, усё на сваім месцы, а кум спатыкае мяне як саракамучанік, з посным тварам.

Сядзім мы гэтак важна, чакаем, калі кума вячэру падасць, а ў саміх страўнік аж да сэрца падцягваецца і кішкі жалобны марш іграюць.

Кум у вакно выглядае — імкнецца першую зорку распазнаць. Вядомая справа, кумку хоць ты навыварат перацягні, есці не дасць, пакуль першая зорка на небе не з'явіцца.

Як на злосць ноч надыходзіць хмурная. Мы і на ганак выходзім зорку выглядаць, а яе ні на паказ. Урэшце мы сталі пераконваць куму, што ўдалося ўбачыць зорку, сапраўдную Віфлеемскую зорку. Але гэта не памагло.

Калі ў нас знікла надзея палажыць што-небудзь на зуб, між хмарак мімалётна заяснела зорачка. Кума стала накрываць на стол, прыводзячы нас такім чынам у цялячае захапленне.

Вячэра была царская.

Студзіны з рыбы мы так заядалі, што за вушамі трашчала. Потым з'явіліся карасі ў смятане. Яны былі да таго смачныя, што можна было ўласны язык праглынуць. Пашкадавалі мы з кумам, што ў гэты вечар гарэлкі не належыцца піць, а ў той час кума куццю падае.

Дзіцячая гэта страва чалавеку п'ючаму.

Памог я куме вынесці лішняе са стала, вартаюся, мяшаю куццю лыжкай і думаю — з-за традыцыі есці прыдзецца.

Чарпануў разок, вусамі, як таракан, пазарушыў, а пасля давай куццю аплятаць. У жываце зрабілася цёпла, прыемна. Кум над сваёй міскай працуе, а вока ў яго хітра свеціцца.

Вылізаў я міску, спадзяючыся, што кумка яшчэ падложыць, але бачу, яна і не думае займацца гэтай дабрачыннасцю.

Развітаўся я з гаспадарамі і на гібкіх нагах паплёўся ўсвасі. Потым усё выяснілася. У той час, як я з кумой выйшаў, кум сабе і мне ў міску пляшку каньячку выліў.

Шчасце, што кума аб гэтым не даведалася

Дзядзька Лявон

Філасофская крама „Мудрагарпаліца"

(Купляем і прадаем бясплатна)

Жыў нейкі чалавек, які тварыў шмат рознага зла, і пры гэтым быў вялікім багамольцам. У свабодны час ён маліўся і плакаў. Явіўся да яго анёл і сказаў:

— За твае злачынствы Гасподзь не дапусціць цябе да раю; але ты такі багамолец, што, акрамя раю, ён дасць табе ўсё, аб чым толькі папросіш.

Той чалавек адказаў:

— Калі мне не быць у раі і калі вы можаце выканаць маю другую просьбу, то зрабіце мяне такім вялікім, каб ніхто, акрамя мяне, не мог змясціцца ў пекле.

Гэтага Бог не мог зрабіць і дапусціў яго ў рай.

Папраўка

У мінулым нумары «Нівы» быў надрукаваны мой грэшны фельетон «Вінаваты Янка Купала», у якім я паспрабаваў разгадаць таямніцу адсутнасці у нашых кнігарнях беларускіх кніжак пры дапамозе вядомага верша Купалы «Я не паэта», у якім гаворыцца, што беларусы нікога не маюць, то няхай будзе хоць Янка Купала. З гэтага я зрабіў лагічны вывад, што, відавочна, наш кніжны гандаль засугараваны сцвярджэннем паэта, бо нічога іншага з беларускай літаратуры не знойдзеш у нашых кнігарнях, апрача Янкі Купалы.

Маё заяўленне выклікала рэакцыю з боку чытачоў. Беластачане накінуліся на мяне і кажуць, што я зрабіў большую памылку, чым Янка Купала, бо напісаў, што ў кнігарнях ёсць Купала, а ў сапраўднасці то і яго няма.

У такім разе выясняю, што я прысутнічаў пры продажы апошняга аднатамніка Янкі Купалы.

КРОПКА

З газет

У 24 нумары «Рускага голасу» надрукаваны ўрывак з кінасцэнарыя п. з. «Два паэта». Прыводзім некалькі вытрымак:

«Литва. 1823 год. Огромные, полные боли, стыда и ярости глаза молодого литовскага крестьянина глядят прямо на нас.

Крестьянин в изодранной рубахе лежит привязанный к плугу в поле, возле дороги, а рядом на черной земле валяются прут'я, которыми крестьянина били. Потрескавшиеся губы человека что-то беззвучно шепчут. Он хотел было повернуться, застонал и тут увидел юношу в городской одежде, который глядел на избитого с мучительным вниманием, словно желая навсегда запомнить лицо крестьянина, сверстника своего...

Юноша: За что?

Крестьянин только махнул рукой, зарыдал и со звериным криком побежал прочь..

Юноша. Скоты! Скоты! Скоты!

И пошел к карете, котораэ ждала его на дороге.

Карета под'езжает к фольварку. Уже темно. Возница (оборачиваясь). Тугановичи.

Юноша взбегает по ступеням крыльца...

Юноша. Пани дома?.. Скажите — Мицкевич...

Мицкевич. Где твой муж?

Марыля Уехал к соседям. Он знал, что ты будеш сегодня.

Мицкевич. Не он ли велел привязать крепостного к плугу и бить, бить лозой?!»

Хто цікавіцца далейшым лёсам герояў кінасцэнарыя, адсылаем яго да ўспамянутага нумара «Рускага голаса», нас цікавіць іншая справа.

Нам хочацца параіць аўтару, каб, пішучы гістарычны твор, больш грунтоўна пазнаёміўся з геаграфіяй мясцовасці, у якой адбываюцца падзеі

Калі аўтар захоча скарыстаць з нашай паслугі, ветліва паведамляем што Тугановічы знаходзяцца ў Навагрудскім раёне (БССР), прыблізна ў 100 км. у простай лініі ад літоўскай граніцы: едучы гасцінцам будзе больш

